

LIAUDIES BALSAS

KANADOS LIETUVIŲ SAVAITRASTIS

The PEOPLE'S VOICE, Lithuanian Weekly, Published by the Lithuanian Press Association, 160 Claremont St., Toronto 8, Ontario

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, Ottawa
and for Payment of Postage in Cash

Kaina 10 ct.

Nr. 17

Penktadienis, Balandžio (April) 27, 1962, Toronto, Ontario

M E T A I XXXI

Vilniaus profsąjungų kultūros namuose veikia 28 savi-veikliniai kolektyvai, kurie jungia net devynių tautybių

žmones. Lenkų liaudies dainų ir šokių ansamblis yra vienas iš gausiausių ir geriausių kolektyvų. Nuotrau-

koje matote lenkų ansamblio grupę koncerto metu Vilniuje, kuria ne ji parodė savo talentą.

Arti Tūkstančio Žmonių Demonstravo Toronte prieš Nuklinį Ginklavimąsi

TORONTO. — Arti tūkstančio torontiečių dalyvavo demonstracijoje praėjusį šeštadienį, reikšdami opoziciją nukliniam ginklavimuisi. Demonstraciją surengė šios organizacijos: World Federalists of Canada, Church Peace Mission, Fellowship of Reconciliation, Society of Friends, Toronto Committee for Survival ir eilė studentų grupių. Eisena prasidėjo iš Toronto universiteto ir ėjo iki miesto rūmų, kur įvyko

Fašizmas Kelia Galvą Vakaruose

TORONTO. — Minint žydų sukilimą Varšuvoje 19 metų atgal, kalbėtojai įspėjo, kad fašizmas vėl kelia galvą ne tik tose šalyse, kur jis pirmiau buvo pasiekęs didelę galią, bet ir kitose Vakarų šalyse.

Idomiausia tas, sakė kalbėtojai, kad fašizmas randa apsaugą vakarinių demokratijų, kurios tiek aukų padėjo kariaudamos prieš tą fašizmą. Jos užmiršo, kas atsitiko praėjusio karo metu.

Kanados vyriausybė atsakė įsileisti vieną iš žymiausių Varšuvos geto kovotojų, kurs dabar gyvena Izraelyje.

Geto sukilime dalyvavo 50,000 Lenkijos žydų. Načiai, išpindami žydų sukilimą, įvykdė baisiausias skerdynes.

mingas, dalyvaujant keliems tūkstančiams žmonių.

Kalbėtojai ne tik smerkė nuklinį ginklavimąsi, ruošė sauzudystei, bet ir atkirto taikos judėjimo priešams.

"Mus kaltina pasidavimu Maskvai, kadangi mes norime patys išsigelbėti", sakė arkidekonas Frank. "Mes atmetame tuos kaltinimus".

Jis sakė, kad judėjimas už taiką yra mažumoje, bet jis apima visą pasaulį. Tokios mažos grupės, sakė jis, visuomet praskina kelią. Jis ragino krikščionis būti priešakyje taikos judėjimo.

Nebuvo apsieita be trukdytojų. "Antikomunistai", trockistai ir kiti taikos priešai landžiojo ir rėkavo, kad jie dėkingi dievui, jog Kanada ginkluojasi, neišsizada nuklinių ginklų ir t. t.

Tokios demonstracijos įvyko po visą Kanadą: Montreale, Winnipege, Ottawoje, Vancouverij ir kituose miestuose ir miesteliuose.

Winnipege, advokatai, gydytojai, šeiminkės, studentai ir kiti demonstravo gatvėmis ir laikė mitingą prie parlamento rūmų. Manitobos premjeras savo laiške sakė, kad jis simpatizuoja demonstrantų siekiams.

Nors lėtai, bet Kanados žmonės pradeda išsijudinti kovą prieš ginklavimąsi, už taiką. Stoją ne tik darbininkai, bet ir kitų sluoksnių žmonės, protestonų dvais-

kliai. Jie griežtai atmeta kaltinimus, būk jie tai daro kam kitam. Judėjimas už taiką yra gelbėjimas savęs nuo nuklinio sunaikinimo.

RYTŲ VOKIETIJA NORI TAIKOS SUTARTIES

BERLYNAS — Rytų Vokietijos parlamento užsienio reikalams komiteto vadovas deputatas Peter Florin kelia mintį, kad Rytų Vokietija privalo reikalauti taikos sutarties. Kalbant apie Berlyną, jis sakė, miestą reikia padaryti nepriklausomą ir demilitarizuotą.

Tol, kol Berlyne bus vakariečių garnizonai, jis mano, ramybės dėl Berlyno nebus.

Kosmonautas Titovas Atryks į JAV

WASHINGTON. — Valtybės departamentas pranešė, kad tarybinis kosmonautas majoras Germanas Titovas šio mėnesio pabaigoje ruošiasi atvykti į JAV. Jis čia atvyks, kaip tarybinis delegatas į Tarptautinę erdvės konferenciją, kuri prasidės balandžio 30 d. ir truks iki gegužės 9 dienos.

Titovo įvažiavimui į Jungtines Valstijas, departamentas tvirtinimu, trukdymų nebus. Amerikos ambasada Maskvoje įsakyta duoti jam vizą.

Ragina Siųsti Laivus į Bandymų Sritį Pacifike

LONDON. — Earl Russell, 89 metų amžiaus filosofas ir atkaklus kovotojas prieš nuklinį ginklavimąsi, ragina aštuonių neutralių šalių lyderius pasiųsti laivus į JAV bandymų vietą Pacifike, kad tokiu būdu pastojus kelią nukliniams bandymams. Tos 8 neutralės šalys dalyvauja pasitarime Genevoje dėl nusiginklavimo.

Jis kreipėsi laišku į Ganos, Indijos, Jugoslavijos, Indonezijos, Švedijos, Egipto, Meksikos ir Brazilijos vyriausybių lyderius su tokiu pasiūlymu.

Russell sako, kad atnaujinimas nuklinių bandymų sudaro pavojų žmonijai. Jis, suprantama, turi mintyje Tarybų Sąjungos vyriausybės pareiškimą, kad ji atnaujins bandymus, jeigu amerikiečiai nesusilaikys

nuo nuklinių bandymų. O tas reiškia tolimesnes lenktynes.

Tarybų Sąjungos atstovas Genevoje pareiškė, kad JAV bandymai atmosferoje gali visai sugriauti derybas Genevoje. Požeminius bandymus JAV daro jau geras laikas.

Popiežius Jonas savo velykinėje kalboje taipgi sakė, kad pasaulio taikai yra didelis pavojus. Jis taip pat ragino krikščionis siekti taikos.

Anglijoje vėl įvyko demonstracijos prieš nuklinį ginklavimąsi. Buvo didelė demonstracija iš Aldermastono į Londoną. Tai 50 mylių kelionė. Ji prasidėjo penktadienį ir baigėsi pirmadienį mitingu Hyde parke. Šioj eisenoj dalyvavo tūkstančiai žmonių.

Velykinės demonstracijos įvyko ir Jungtinėse Valstijose. Pavyzdžiui, New Yorke demonstracijoje dalyvavo apie 5,000. Demonstracija baigėsi prie Jungtinių Tautų. Amerikiečiai reikalauja, kad prez. Kennedise sulaikytų numatytus nuklinius bandymus.

Militaristai Nori Peronistų Išslavimo

BUENOS AIRES. — Argentinos militaristai suskilo, bet viršų, kaip matyti, ima ekstrimistai, kurie nori, kad prezidentas Guido iššluotų peronistus. Laivyno viršininkai paskelbė, kad jie palaiško tuos, kurie atmeta kompromisininkų poziciją.

Didžiausią bėdą militaristai turi dėl to, kad per praėjusius rinkimus kovo 18 peronistai išrinko viršininkus eilė provincijų ir daug atstovų į Argentinos parlamentą.

Jie, militaristai, gelbėdami "demokratiją", elgiasi labai diktatoriškai. Jie priverstė buvusį prezidentą Frondizį nutraukti ryšius su Kuba, paskui ir visai išstūmė jį. O dabar, kaip matyti, nori išstūmti ir Guido.

Sveikina Pirmosios Gegužės Proga

Draugas J. Paleckis, LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas, atsiuntė puikų 1-sios Gegužės atviruką su taikos šūkiu, kuriame rašo:

Didžiai Gerbiamas Drauge Būdamas pakeliui į Romą, kur vėl teks dalyvauti Tarp-parlamentinės Sąjungos posėdžiuiose, siunčiu nuoširdžius sveikinimus ir geriausius linkėjimus Taikos ir Darbo šventės — Gegužės Pirmosios — proga Jums ir visiems "Liaudies Balso" bendradarbiams, skaitytojams ir veikėjams.

J. Paleckis

GRAIKIJOS VALDŽIA PERSPĖJO OPOZICIJĄ

ATENAI. — Graikijos vyriausybė įspėjo opozicionierius, kad ji sutiks neramumų kėlėjus visu žiaurumu.

Prieš tai čia įvyko riaušės, kuomet opozicija surengė išstojimą prieš valdžios uždraudimą turėti viešus mitingus.

Opozicija nori priversti valdžią skelbti rinkimus.

Iš Kanados Gyvenimo

Tai premjeras Diefenbakeris jau paskelbė federalius rinkimus. Jie įvyks birželio 18 dieną. Reiškia, iki to laiko dabar girdėsime ir skaitysime daug debatų ir kritikų vieni kitiems.

Liberalai, norėdami atgauti galią, puls konservatus. Lyderis, L. B. Pearsonas pasakė, kad šiuose rinkimuose pagrindiniu klausimu bus valdžios rekordas. Kitaip sakant, liberalai stengsis įrodyti, kad konservatai valdė netikusiai. O pastarieji, aišku, stengsis ne tik save ginti, bet ir parodyti, kaip valdė liberalai.

Nauja Demokratinė Partija, faktinai, tai tie patys socialdemokratai po nauju vardu, dirbs išsijuose, kad išrinkus kuo daugiau savo atstovų. Juos, be abejonės, parems darbininkai ir net komunistai, norėdami padidinti opoziciją kapitalistų partijoms.

Hamiltonė prieš pilietybės ir imigracijos ministrą Helen Fairclough komunistai nominavo Alfredą Dewhurstą, Kanados Komunistų Partijos nacionalį apšvietos direktorių.

Tame pačiame distrikte liberalai stato lietuvių Balį Kroną.

Fairclough pastaruoju laiku susilaukė daug kritikos, ypač iš darbininkų pusės, dėl diskriminacijos laisvai galvojančių imant pilietybę.

Atsakydama į Naujos Demokratinės Partijos atstovo klausimus, ji pripažino, kad nuo 1945 metų buvo atsakyta pilietybė 3,317 asmenų, kurie buvę įtarti priklausant organizacijoms, kurios yra laikomos "subversyviomis".

Faktas yra, kad tos organizacijos veikia Kanadoje viešai desėtkus metų ir niekad nėra buvusios apkaltintos priešvalstybiniame veikime.

Tikrumoje, tai ši politika atkreipta prieš ateivius, kad sulaukius juos nuo politinio veikimo darbininkiškame judėjime.

Visi gerai žinomi komunistai Kanadoje yra piliečiai. Iš jų, kuriems pilietybė buvo atsakyta, veikiausiai labai mažai yra tikrai kairių pažiūrų žmonių. Jie visi paprastai, nėra joki veikėjai.

Tuo tarpu nėra girdėta, kad būtų kam sulaukyta pilietybė už fašizmą ar nacizmą. Gauna pilietybę net ir tie, kurie Europoje yra padėję hitlerininkams žudyti žmones.

Patį vyriausybę įspėjo, kad įspėjimas prieš tarpkon-

tinentinius sviedinius yra tikrai mitas.

Girdi, raketos, paleistos iš submarinų, pasiektų taikinius Kanadoje per kelias minutes.

Kitaip sakant, radaro sistemos, kurioms pastatyti išleista šimtai milijonų, nieko gera neduos.

Už tai dabar vyriausybė nutarusi statyti eilę laivų ir vėl išleisti šimtus milijonų dolerių.

Pieno darbininkų unija, kaip nurodo Mine Mill unijos vadovybė, yra išleidusi savo unijos narių sumokėtų pinigų visą \$1,000,000 tam, kad paviliojus nikelio kasėjus savo pusėn.

Bet dar visko gali būti. Atrodo, kad unijų grobikai

yra atlikę negražių darbų, kurie pastos kelią jiems laimėti nikelio kasėjus.

Kanadietis

PEKINAS. — Iš Maskvos atskrido Tarybų Sąjungos prekybos delegacija priekyje su prekybos ministru N. S. Potoličevu. Delegacija planuoja čionai išbūti gan ilgoką laiką.

J. LUNSKY

AKTŲ SPECIALISTAS

Egzaminuoja akis, iširia aktų nervus, nuo kurių pačias nervuotumas ir galvos skaudėjimas. Pritaiko akinius.

470 College W., Toronto
Tel.: WA. 1-3924

Lietuvis Stogų Dengėjas

Abest Roofing & Tinsmithing Co.

144 FIRST AVE. Tel. HO. 6-8252
Toronto 8, Ont.

Dengiame naujus ir taisome senus stogus, vandens nutekėjimus (eavstrough) ir atliekame visokius skardos darbus.

Savininkas C. SWANKAS

Lietuviška Valgykla

UNION CAFE

387 SHERMAN AVE. N. HAMILTON, ONT.

Šviežias maistas Geras pasirinkimas įvairių lietuviškų valgių. Turime kambarių apsisostimui.

Savininkas Ch. Pampalas
Telefonas. LI. 4-6917

Lilia Flower Shop

630 QUEEN ST. W. TORONTO

Specializuojamės Prirengime Gėlių Vestuvėms, Laidotuvėms ir Kitiems Reikalams.
Telefonas EM. 6-4188

Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos
Centro Komitetas išleido

Kanados lietuvių Palantos parašytų
Eilėraščių Rinkinį

Minčių Trupiniai

Leidinyje telpa apie 80 eilėraščių, parašytų iš Kanados darbo žmonių bei lietuvių emigrantų gyvenimo. Knygutė 80 puslapių. Kaina 75 centai.

Platintojams, užsisakantiems 5 egzempliorius ar daugiau, skaitomė po 50 centų.

Užsakymus prašome siųsti:

K. L. L. D. Centro Komitetas
160 Claremont St.
Toronto 3, Ont., Canada

Centro Komiteto Įsteigtas
Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos

KNYGYNAS

160 CLAREMONT ST., TORONTO, Ont.

Teikia veltui pasiskaitymui įvairių lietuviškų knygų, daugumoje pokarinių metais išleistų Tarybų Lietuvoje.

Norintieji naudotis knygynu turi pasimokėti \$5.00 kauciją, kuri gražinama nustojus naudotis knygynu.

Knygos duodamos vienam mėnesiui. Po mėnesio nesugražinę ir nepersirašę knygas, turi mokėti po \$1.00 už kiekvieną pavėluotą mėnesį.

Paštu užsisakantieji knygas turi apmokėti persiuntimo išlaidas.

Knygynas atdaras penktadieniais nuo 7 iki 8.30 val. vakarais ir ketvirtadieniais nuo 2 iki 4 val. po piet.

Zemiau talpiname po dalį knygų sąrašo. Norinčius naudotis knygynu prašome išsikirpti juos ir užsisakant paštu naudoti knygos numerį.

TRYS SESERYS. A. Čechovas. Knygoje telpa aprašymas apie autoriaus dramaturgiją ir teatrą, taipgi keturiolika scenos veikalų. Knyga 468 puslapių. Knygyne Nr. 82 ir 83.

TREJI METAI. A. Čechovas. Knyga 332 puslapių ir joje telpa aštuonios apysakos. Knygyne Nr. 84.

IVANAS RŪSTUSIS. V. Kostyliovas. Romanas. Pirmo dalis. Knyga 492 puslapių. Knygyne Nr. 85, o antros dalies Nr. 86.

KERSTAS. A. Čechovas. Knygoje telpa 63 apysakaitės. Knyga 444 puslapių. Knygyne Nr. 87.

A. PUSKINAS PROZA. Knyga 516 puslapių. Joje telpa Velionės Bielkino penkios apysakaitės ir dešimtys A. Puškino apysakų. Knygyne Nr. 88.

ZUVĖDRA. N. Biriukovas. Apysaka. Knyga 448 puslapių. Knygyne Nr. 89.

AUDRŲ PAGIMDYTI. N. Ostrovskis. Apysaka. Knyga 216 puslapių. Knygyne Nr. 90.

PIRMIEJI DŽIAUGSMAI. K. Fedinas. Apysaka. Knyga 376 puslapių. Knygyne Nr. 91 ir 92.

ZEMĖ ŽYDI. V. Safonovas. Knyga 504 puslapių. Joje telpa keliasdeimtis įdomių publicistinių bei mokslinių straipsnių. Knygyne Nr. 93.

AUDRA. Vilis Lacis. Trijų dalių romanas. Knyga 632 puslapių. Knygyne Nr. 94.

JAUNESNIOJO SŪNAUS GATVĖ. L. Kasilis ir M. Polianovskis. Apysaka. Knyga 620 puslapių. Knygyne Nr. 95.

MORTENAS RAUDONASIS. Martin Anderson Nekse. Apysaka. Knyga 464 puslapių. Knygyne Nr. 96.

SUSITIKIMAS. V. Koževnikovas. Joje telpa 58 apysakaitės - apsakymai. Knyga 408 puslapių. Knygyne Nr. 97.

ŽANAS KRISTOFAS. R. Rolland. Apysaka. Knyga 270 puslapių. Knygyne Nr. 98.

ANTPUOLIS. L. Tolstojus. Knygoje telpa keturios apysakos - pasakojimai ir iš kunigaikščio užrašų aprašymas. Knyga 440 puslapių. Knygyne Nr. 99.

VAIKYSTĖ. L. Tolstojus. Autobiografinis aprašymas. Knyga 404 puslapių. Knygyne Nr. 100.

PROZA. M. Lermontovas. Knygoje telpa autoriaus trumpa biografija ir dešimtis apsakų - apsakymų. Knyga 448 puslapių. Knygyne Nr. 101.

SOFĖ. L. Leonovas. Apysaka. Knyga 364 puslapių. Knygyne Nr. 102.

AUKŠTŲJŲ ŠIMONTŲ LIKIMAS. I. Simonaitytė. Mažosios Lietuvos buitės romanas. Knyga 344 ir kita laida 428 puslapių. Knygyne Nr. 103 ir 104.

PRAEITIES ŠEŠĖLIAI. A. Upytis. Apysaka. Knyga 364 puslapių. Knygyne Nr. 105.

PRIESAIKA. F. Gladkovas. Apysaka. Knyga 156 puslapių. Knygyne Nr. 106.

DRAUGYSTĖ. K. Marukas. Knygelėje telpa 10 apysakaitių. Knygelė 104 puslapių. Knygyne Nr. 107.

CEMENTAS. F. Gladkovas. Apysaka. Knyga 328 puslapių. Knygyne Nr. 108.

MAKARO SAPNAS. V. Korolenko. Joje telpa dešimt apsakaitių - apsakymų. Knyga 368 puslapių. Knygyne Nr. 109.

TARYBŲ LIETUVOJ

Nauji Paukščiai Mūsų Gimtinėje

Mes gyvename laikotarpiu, kai žmonių plitimo ir naujų kultūros poreikių įtakoje sparčiai kinta vietovaizdis. Kai kurie žvėrys ir paukščiai nepripranta prie permėnų ir žūsta arba apleidžia savo gimtąjį kraštą. Išnyko arba baigia nykti mūsų krašte ereliai, sakalai, laukinės žąsys, baltieji teterviniai. Bet yra ir išimčių. Kurapka yra stepių paukštis, bet, kai žmogus apvalė nuo miškų didesnę dalį šiaurės kraštų, atsirado jAVų — "kultūringoji stepė", čia mielai apsigyveno kurapka. Kitas atėjūnas iš Europos pietų stepių juostos yra kuoduotas vieversys. Jo gimtinė — saulės nudeginta dulkėta stepė, žemutinės Volgos pakraščiai. Kuoduotas vieversys yra tipiškas šio vietovaizdžio gyventojas. Bet, laikui bėgant, atsirado platūs vieškeliai, o vėliau geležinkeliai, jungią pietų stepes su miškingais šiaurės kraštais. Pakelių gamta kiek primena stepes — ta pati skurdi saulės nudeginta augalija, smėlis ir dulkės. Tais keliais ir ėmė plisti į šiaurę kuoduotasis vieversys. Jis pirmą kartą pastebėtas Vienoje 1665 metais, Paryžiuje 1680 m., Danijoje 1850-1900 m., Lietuvos vakarinėje dalyje 1858 m. Apie rytinius Lietuvos kraštus tikslų duomenų neturime.

Pastarajame penkiasde-

Praeitais metais smarkiai išaugo Vilniaus miesto viešojo maitinimo įstaigų tinklas. Atidarytos specializuotos kulinarijos parduotuvės, namų virtuvės. Didelį populiarumą vilniečių tarpe įgijo naujos kavinės - valgyklos "Saulutė", "Kregždutė", kavinė "Tauras" ir valgykla "Vostok".

Nuotraukoje: vaizdas iš kavinės - valgyklos "Kregždutė".

šimtmečiuose mūsų krašte pasirodė dar keletas naujų paukščių. Tai svilikelis (laukinė kanarėlė). Šis paukštėlis — Europos gyventojas, bet kažkodėl pradėjo plisti šiaurės rytų kryptimi. Jau 1860 metais buvo aptiktas Lenkijoje, Lietuvoje į mano rankas pirmą kartą pateko 1938 m., o dabar aptinkamas dažniausiai miestų pakraščiuose, parkuose, kapinėse. Po penkiasdešimt svilikelių kasmet pastebima Ventės Rage.

Maždaug tuo pačiu laiku Lietuvoje pasirodė dūminė raudonuodegė. Tai kalnuotų Europos pietų gyventojas. Ji taip pat traukiasi į šiaurės rytus. Dar 1882 m. šis paukštis pasirodė Lenkijos pietų vakaruose, o 1892 m. buvo pastebėtas Karaliaučiaus priemiesčiuose. Aš pirmą sykį aptikau šį paukščiuką Lietuvoje apie Daugus 1939 m. balandžio 4 d., o keletą metų dūminės raudonuodegės neretai pasirodydavo Vilniaus priemiesčiuose ir Kaune.

Paskutiniame dešimtyje sulaukėme dar vieno atėjūno. Balkanų pusiasalyje ir toliau į rytus gyvena mažytis karvelis, vadinamas pietiniu purpeliu. Mahometonų kraštuose jis yra labai mėgiamas ir globojamas, todėl nevensia žmogaus ir mielai gyvena miestų parkuose, sodybose. Gana staiga pradėjo jis plisti į šiaurę: prieš keliolika metų pasirodė Ukrainoje; Lenkijoje, Europos vakarų kraštuose, slinkdamas apie 600 km plačiu frontu į šiaurę. Lietuvoje pirmą kartą jis buvo pastebėtas 1954 m. ir nuo to laiko aptinkamas Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje, Palangoje. Jis elgiasi panašiai kaip ir savo tėvynėje — nevensia žmonių, prisiplaka prie naminių paukščių ir panašiai.

Prof. T. Ivanauskas

TEATRAS "RAKETA"

Greta miesto sodo išaugo naujas pastatas. Tai — plačiaekranis kino teatras. Jis pavadintas "Raketa".

Salėje yra 640 vietų žiūrovams. Lubos ir sienos įrengtos taip, kad garsas geriau skambėtų.

Panevėžiečiai "Raketoje" jau žiūrėjo plačiaekraninį filmą "Aliošos meilė" ir naują lietuvišką filmą "Svetimi". Pastarajame vaidina nemaža Panevėžio dramos teatro aktorių.

Tarybų Lietuvos II žurnalistų suvažiavimo dalyviai (iš kairės) Utenos rajono "Lenino keliu" laikraščio redaktorius Z. Vainius, Ignalinos rajono "Kelias į komunizmą" laikraščio redakcijos

atsakingas sekretorius L. Doktoraitytė, žurnalo "Krokodilas" vyriausiasis redaktorius M. Semionovas ir Pagėgių rajono laikraščio "Už komunistinį darbą" redaktorė S. Milevičiūtė.

Taikos Atomas

Naujame Vlniaus "Raudonosios žvaigždės" gamyklos skyriuje automatiškai sveriamas rafinuotas aliejus.

Štai jis, šis įdomus įrenginys. Dvejos svarstyklės stovi šalia priėmimo bakų ir aliejaus svėrimo bakų. Ant sienos — metalinė dėžė. Joje — radioaktyvūs skaitikliai.

Svarstyklių rodyklė rodo 100 (tai svoris taros, t. y. tuščio bako, skirto svėrimui). Įsijungia relės mechanizmas ir magneto paleidėjas. Tą pačią akimirką į baką pradeda tekėti aliejus. Svarstyklių rodyklė ima judėti. Kai ji pasiekia nurodytą padalijimą, vėl įsijungia relė, ir vožtuvas, pro kurį patenka aliejus, užsiveria. Tuo pačiu metu atsideda vožtuvas, pro kurį aliejus išteka.

Bet kuriuo metu galima nustatyti, kiek aliejaus pasveria. Tam užtenka pažvelgti į radioaktyvų skaitiklį. Pastačius dubliuojantį skaitiklį, pavyzdžiui, gamyklos direktoriaus kabinete, kiekvieną minutę galima sužinoti, kaip vyksta darbas skyriuje.

Gamykloje sumontuotose skaitikliuose radioaktyvus spinduliavimo šaltinį sudaro stroncio — 90 izotopas, kurio skilimo laikotarpis 19,9 metų. Tiek laiko jis gali dirbti nekeičiamas.

Gamykloje numatyta ir toliau plačiai panaudoti radioaktyvią aparatūrą. Bus automatizuotas nuosėdų pašalinimas iš aliejaus ir aliejaus rūgštingumo mažinimas cheminiu būdu. Tam bus panaudojami radioaktyvūs prietaisai, kurie automatiškai reguliuos skiedinių pavimą į neutralizatorių. Numatoma taip pat automatiškai reguliuoti temperatūros režimą krosnyse. Tai gerokai padidins aliejaus kiekį.

Vilniaus automatikos laboratorijos bendradarbiai plačiai pritaiko radioaktyvią

aparatūrą Lietuvos maisto įmonėse.

Vilniaus duonos - bulkučių kombinate radioaktyvūs prietaisai skaičiuoja maišus su miltais, tabako fabrike — dėžes su papirosais ir cigaretimis. Vilniaus konservų gamykloje įrenginiai su radioaktyvia aparatūra skaičiuoja konvejeriu judančią stiklinę tarą ir gatavų konservų stiklainius, o Kauno ir Vilniaus likerų - degtinės gamyklose — butelius.

Laboratorijos darbuotojai ne tik kuria įvairių automatizavimo įrenginių projektus, bet ir montuoja juos, ir išbando iš pradžių laboratorijose, o paskui tiesiog įmonėse. Tai leidžia greičiau pritaikyti naują techniką ir praturtina specialistų patirtį.

Tėvai Mokykloje

Toji savaitė Utenos rajono Pakalnių aštuonmetėje mokykloje buvo kiek neįprasta ir mokiniams, ir mokytojams: kartu su mokiniais pamokų metu klasėse sėdėjo ir jų tėvai. Mokytojai, ruošdamiesi tėvų susirinkimui, nutarė prieš tai surengti vadinamą atvirų durų savaitę, kurios metu mokinių tėvai galėtų geriau susipažinti su jų vaikams mokykloje keliamais reikalavimais, pamatyti, kaip mokiniai mokosi, kaip jie žaidžia, kaip dirba pamokų metu.

Per savaitę mokyklą aplankė, buvo pamokose, tarėsi su mokytojais 58 tėvai. Mokykloje pagerėjo drausmė, pakilo mokinių mokymosi pažangumas, sustiprėjo mokytojų ir tėvų ryšiai.

NAUDINGI KURSAI

Iš visos Lietuvos susirinko sodininkai į Dūkšto bandymų stotį. Čia prasidėjo vieno mėnesio kursai. Kursuose mokosi Kretingos, Taura-

gės, Klaipėdos, Lazdijų, Alytaus, Kėdainių, Kauno, Ignalinos ir kitų rajonų sodininkai. Klausytojai susipažįsta su vaismedžių ir uogakrūmių auginimu, pramoninių bei sodybinių sodų veisimu, jaunų ir derančio sodo priežiūra, kovos su sodų kenkėjais ir ligomis būdais, sodininkystės planavimu ir kitais klausimais.

Jaunasis Bitininkas

Kauno Žemės ūkio akademijos rektoratas mokomajame ūkyje išklaušė pranešimą apie bitininkystės išvystymą. Jį skaitė agronomijos fakulteto penkto kurso studentas Algirdas Sirkevičius.

Būsimasis agronomas seniai domisi bitininkyste. Jau prieš studijas į akademiją, jis daug laiko praleisdavo kolūkio bityne. Vėliau profesorius J. Kriškėičiūnas paskaitos dar labiau sustiprino jo pasiryžimą gilinti žinias šioje srityje. Jis tampa vienu aktyviausių bitininkystės būrelio narių, vėliau — būrelio pirmininku. Atlinkdamas praktiką, A. Skirkevičius dvi vasaras iš eilės dirbo mokomojo ūkio bityne. Todėl gerai žino jo padėtį. Savo diplominiam darbui temą irgi pasirinko apie bites.

NAUJAS SKYRIUS

Kauno P. Ziberto vardo šilko - pliušo kombinate pradėjo darbą naujas erdvus skyrius. Čia pirmą kartą šioje įmonėje pradėta marginti audinius. Šiais metais kombinatas yra numatęs išleisti daugiau kaip 400 tūkstančių metrų įvairiausių raštais išmargintų audinių.

Lietuva tampa staklių gamybos respublika. Net 5 įmonės išleidžia įvairių konstrukcijų stakles. Septynmečio pabaigoje Lietuvoje bus 7 staklių gamybos įmonės. Nuotraukoje: Kauno staklių gamyklos koordinatinio ištekimo staklės "2A430". Prie staklių - Vilniaus technologė Ina Ananjeva.

Liaudies Balsas

SAVAITINIS KANADOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
LEIDZIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS

Prenumeratos Kaina:

Kanadoj ir Didžiojoje Britanijoje metams \$4.00; pusel metų \$2.00
Visur kitur metams \$4.50; pusel metų \$2.25

LIAUDIES BALSAS

160 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada

Telefonas: EMpire 6-4358

IR TAI NE PIRMAS IR PASKUTINIS TOKS ĮVYKIS DEMOKRATINĖJ KANADOJ

Spauda praėjusią savaitę aprašė įdomų įvykį Winnipege. Nebūtų, žinoma, verta rašyti editoriale apie tai, jei tai būtų pirmas toks įvykis arba paskutinis. Tokie dalykai Kanadoje įvyksta labai dažnai, tik žmonės bijo apie tai pasiskųsti, iškelti viešumon.

Penkiolikos metų berniukas Alex Lamb parašė satyrinį laišką Winnipeg laikraščiui, kuriame jis sakė, kad Kalėdų Diedukas (Santa Claus) yra "raudonas" (komunistas), kadangi jis dalina dovanas. Federalė policija (RCMP) užsipuolė ant jo, kad jis bus įtrauktas į pavojingųjų sąrašą ir bus sunku jam gauti darbą, jeigu jis neišsizadės tėvų pažiūrų.

Motina, pasirodo, yra drąsi moteris. Sužinojusi apie tokį policijos sauvaliavimą, parašė laišką teisingumo ministruui Fultonui ir parlamento nariui. Pasėkos buvo tos, kad ministras buvo priverstas parašyti atsiprašymo laišką, o policininkas buvo pažemintas už tokį sauvaliavimą.

Minėta policija labai dažnai sauvaliuoja ir baugina nekaltus žmones, ypač ateivius. Tas yra labai gerai žinoma. Tik užpultieji bijo kelti viešumon. O jeigu ir bando kelti, tai mažai yra paimama tokių skundų. Šiuo tarpu tas reikalas iškilo viešumon vyriausiai todėl, kad užpuolimas buvo padarytas ant vaikėzo ir dėl visai mažmožio — Santa Claus.

NAUJAS PLANAS, BET NIEKO NAUJA

Jungtinės Valstijos patiekė Genevoje naują planą dėl nusiginklavimo. Jos siūlo, kad 6 metų bėgyje būtų sumažintos ginkluotos jėgos dviem trečdaliais. Bet už tai jos nori, kad būtų sudaryta tokia inspekcija, kuri galėtų užklupti netikėtai ant kurio nors distrikto patikrinimui, ar vykdoma sutartis. Inspektoriai patys numatys, kur tas patikrinimas turi būti.

Tokį nutarimą priėmus, amerikiečiai ir jų sąjungininkai, pirmais metais panaikinę kokį 1 dešimtadalį savo ginkluotų jėgų, igautų neribotas teises šnipinėti oponento puosėje pačias svarbiausias sritis. Kitaip sakant, už tai įsigytų teises šnipinėti.

Tai nėra nuoširdus noras nusiginkluoti, o gudrus planas dėl šnipinėjimo.

Tarybų Sąjungos idėja, kad inspektoriai tikrintų, ar vykdomas ginklavimosi sumažinimas pagal sutartį, yra pats teisingiausias. Sakysime, nutarta panaikinti nuklines bombas. Inspektoriai ir tikrina, ar tos bombos naikina, kol visos bus sunaikintos. Bus nutarta panaikinti raketas, jie turi žiūrėti, kad būtų jos sunaikintos.

VERTINGA KNYGA

Dr. Algirdas Margeris atsiuntė Liaudies Balsui suipažinimui savo knygą "150 Dienų Tarybų Lietuvoje". Tik pavarčius aiškiai matosi, kad tai labai vertinga knyga. Rašytojas per 150 dienų surinko labai daug faktų apie naują Lietuvą, jis patiekia juos labai lengvoji formoje, paryskina juos daugeliu iliustracijų. Knyga tikrai kruopščiai paruošta ir labai vertinga.

Šią knygą gauna Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos nariai. Bet ji turėtų būti skaitoma visų, kurie tik įdomaujasi tiesa apie Tarybų Lietuvą. KLLD kuopos, mūsų manymu, turėtų nepasitenkinti vien aprūpinimu šia knyga savo narių. Reikia paskleisti ją kuo plačiausiai.

Dr. Margeris yra jau gerai žinomas rašytojas. Ir jis paaukojo net 150 dienų surinkimui faktų. Jis rašo žinodamas, ne taip, kaip tie, kurie pabuvoję dieną kitą viename ar kitame mieste sakosi viską sužinoję.

Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija

Molis ir Porcelianas

A. Baltakis

Visi mes žmonės,
Tik vieni
Iš porceliano —
Trapūs, nepatvarūs.
Kiti —
Iš molio nudrėbti,
Užgrūdinti ugny.
Jų patvarumas laiko išbandytas.
Tvirti jie stovi,
Vėtrų plakami,
Lyg Gedimino bokšto plytos.

Ivairiomis Temomis

Gydytojai šaukia, kad vyriausybės, norėdamos įvesti valstybinę sveikatos apdraudą, nori įvesti konskripciją gydytojams. Supraskit, gydytojai būtų valstybės samdiniai.

Įdomu, kodėl gydytojai negali būti visuomenės tarnautojai, kaip kad yra šimtai tūkstančių kitų. Pavyzdžiui, mokytojai, įstaigų tarnautojai ir t. t. Jeigu kitiems nenukrinta galvos, tai ir gydytojams nenukris.

Aną dieną laikraščiuose pasirodė žinia, kad vienoje Toronto mokyklų su 650 mokinių buvo surasta, kad 90 procentų mokinių yra nedamaitinti.

Tur būt bus sunku tikėti, kad tas galima turtingoj Kanadoj, ypač Toronte, bet faktas. Tą faktą iškėlė pačios mokyklos pareigūnai.

Ar ši mokykla yra vienintelė Toronte ir visoj Kanadoj? Nieko panašaus. Yra daug biednesnių vietų.

Al. Gimantas rašo Tėviškės Žiburiuose visokias nesąmones, bet pastaruoju laiku jis sugalvojo pačią didžiausią nesąmonę.

Jis nori sugretinti hitlerininkų okupaciją Lietuvos su Tarybų Lietuva. Girdi, kaip prie nacių okupacijos daug kam teko tarnauti įvairiose įstaigose, taip dabar daug kas priverstas tarnauti įstaigose prieš savo norą.

Tokiu būdu, sako jis, negalima vadinti visus "išdavikais". Tik maža dalis gali būti laikomi "išdavikais".

Gudrus bandymas išteisinti hitlerininkams tarnavusius, bet nepavyks.

Tarybų Lietuvos žmonės negali savo energijos šalies budavojimui ir žmonių gerovės kėlimui ne iš prievartos ar taikstydamiesi "okupantui". Jie tai daro iš meilės tėvynei ir tautai. Gal yra ir apsimetėlių, bet tokių mažai.

atlieka tikrai gražų darbą išleisdama šią knygą. Už tai reikia ją pagirti. Ir ją turėtų papildyti įstodami į jos eiles visi, kuriems rūpi tikroji žmonių apšvieta.

Devyni jauni torontiečiai, pasiėmę plakatus prieš nuklinius ginklus, išėjo pėsti iš Toronto praėjusį ketvirtadienį į 103 mylių kelionę.

Jų vadas pasakė, kad jie eis iki Taikos tilto Fort Erie, Ont. Tuų būdu jie nori praveisti propagandą prieš nuklinius ginklus.

Juos išleisdamas, prof. Kenneth McNaught pasakė, kad Kanada jau priklauso prie Nuklinio Klubo, tik vyriausybė dar slepia tai.

Tas rodo, kokių pasiryžėlių yra. Jeigu visi Kanadoje nuklinių ginklų priešai nors kuomi prisidėtų prie kovos prieš nuklinį ginklavimą, tai Kanados vyriausybė būtų priversta paklausyti.

Daugelis liberališkesnių žmonių Kanadoje ir Jungtinėje Valstijose savo laiku manė, kad ne jų reikalas ginti kairesnius žmones nuo reakcionierių atakų. Dabar jie verčiami patys ginti save.

Reakcionieriai, išpūtę komunizmo baubą, dabar tą baubą nukreipia prieš tuos liberališkesnius žmones. Jei kas pasisako už taiką, prieš nuklinius ginklus, už tautų sugyvenimą, tas jau jiems "baisus" žmogus, Kanados "priešas".

Įdomu pažymėti, kad nekurie atsikerta gana drąsiai, bet kiti puola kryžiaivotis, teisintis, lyg tuomi jie ką gera kam padarys.

Buvo laikai, kada kiekvienas peckelis rėkdavo apie "Maskvos auksą". Jie šaukdavo, kad darbininkiška spauda pasilaiko "Maskvos auksu". Bet dabar jiems šis burbulas nebetarnauja. Viena, jis labai nusidėvėjo, o kita, "Maskvos auksą" dabar gauna ne kairieji.

Tarybų Sąjungos pagalba Indijai, Egiptui, Ganai, Gvinėjai, Indonezijai, Afganistanui ir daugeliui kitų šalių sudaro \$4,500,000,000 sumai.

Virš 30,000 tarybinių ekspertų darbuojasi įvairiose kapitalistinėse ir kolonializaciją nusikračiusiose šalyse. Jie stato fabrikus, užtvankas ir kita. Ir tų šalių žmonės džiaugiasi tuo "Maskvos auksu".

Kaip bukaprotiškai atrodo kapitalizmas, rodo Kubos pavyzdys.

Kuba pirksis Tar. Sąjungoje 20 pramonės įmonių už \$294,000,000. Apie \$100,000,000 gaus kredito išsimokėjimui per 12 metų, o likusioji suma bus sujungta su prekyba. Kitaip sakant, Kuba atsitys savo gaminiais.

Jeigu JAV kapitalistai nebūtų buvę tokie bukapročiai, Kubai būtų buvę parankiau tas įmones pirktis JAV, nes atgabenimas būtų daug lengvesnis, kadangi Kuba visai arti JAV.

Argentinos mlilitariniai lyderiai šaukia, kad jie niekad neeis žmonių rinktiems peronistams užimti vietas. Girdi, jie niekad neeis sugrįžti diktatūrai.

Bet jie, šalindami žmonių rinktus atstovus, šalindami parlamento paskirtus prezidentus ir diktuodami kraštui, patys steigia diktatūrą. Tė ponai savo diktatūrą laiko "demokratija". Visur tokių "demokratų" dabar labai daug.

Sučiuo Terroristų Lyderį Gen. Salan

PARYŽIUS. — Francijos kariuomenė sugavo Alžyrijoje generolą Salaną, kuris vadovavo slaptajai armijai Alžyrijoje. Jis buvo apsėmęs, bet buvo atpažintas. Kaitinamas suokalbyje nuverstas Francijos vyriausybę.

Tuo tarpu teroristai nesiliauja siautę. Alžyre jie išsprogdino spaustuvę, kurioje buvo spausdinamas didžiausias laikraštis Alžyrijoje. Nėra tos dienos, kad jie neužduoty desėtkų žmonių.

Suėmimas Salano, o anksčiau kito lyderio — Jouhauodo, uždavė skaudų smūgį reakcionieriams, bet jie greitai pasiskyrė kitus lyderius. Jie dar nerodo palinkimo pasiduoti. Matyti jie dar pralies nemažai kraujo.

LA PAZ. — Prieš kurį laiką prasidėjusios riaušės dėl nutraukimo santykių su Čilės respublika plečiasi. Jeigu iš pradžių riaušės buvo išprovokuotos ir nukreiptos prieš Čilę už Lauca upės vandenį, tai dabar jos pakrypo prieš pačią Bolivijos vyriausybę.

Opozicionieriai siekia nuversti vyriausybę. Susirėmimuose jau žuvo 3 žmonės ir apie 30 sužeista.

Pastabos

Jau retas kuris blaivesnis kapitalistas gina kolonializmą. Kolonijų gadynė jau baigiasi.

O kaip neseniai buvo stengiamasi žiauriausiu būdu nuslopinti kolonijų žmonių judėjimus už pasiliosavimą.

Gyvenimas eina pirmyn labai greitai.

Kapitalistinė išnaudojimo sistema taip pat susilauks tokio pat galo.

Dabar dar daug kur ji pakencinama, bet vis daugiau ir daugiau žmonių mato, kad begalinių turtų pas vienus ir didelio skurdo pas kitus sistema yra nesuderinama su žmogaus vardu.

Na, tai jau užverda rinkiminė agitacija.

Liberalai ir konservatai iniasi ne juokais, nors skirtumo jų tarpe nėra. Tai kova už valdišką lovį.

Eiliniams piliečiams neverta kreipti atydą į tai.

Norint ką naujo įnešti į Kanados parlamentarinį gyvenimą, reikia remti kitas partijas.

Tiesa, Nauja Demokratinė Partija nežada nieko ypatingo, bet faktas yra faktas, kad tai nauja partija ir šiek tiek prodarbinikiška. Juk ją sudaro didžiojo darbo žmonės.

Jeigu ji ir nepaims valdžios, tai jos opozicija senosioms partijoms gali būti šiokiu tokiu varykliu, verčiančiu senas partijas kreipti didesnę atydą į darbo žmonių interesus.

Matyti bus keletas kandidatų ir komunistų.

Krikščionys apvaikščiojo tariamo Kristaus prisikėlimo šventes.

Keista, kad ir dabar, skraidymo po erdvę gadynėj, daug ir mokyty žmonių kalba apie žmogaus prisikėlimą ir įžengimą į dangų žmogaus pavidale.

Kur gi yra tas dangus, kuriame tas Kristus žmogus galėtų būti? Esu tikras, kad nei vienas iš visų krikščionių dvasiškių, įskaitant ir popiežių, neturi mažiausio supratimo.

O gal Kristus skrieja erdvėje kaip koks sputnikas?

Be to, juk Kristus turi būti ir pats dievas. Kaip tas galintis dievas, sutvėręs visą pasaulį vieną žodį ištardamas, gali sutilpti į vieno žmogaus odą?

Kanadoje, kaip ir kitose šalyse, tėvams ne tik neva-

Radio bangomis jūs susitinkate su šiais asmenimis kas šeštadienį. Tai June Dennis, Danis Sweeting, Jim Chorley ir Gerald Pratley. Jie duoda pranešimus ir apžvalgą knygų, filmų ir daugelio kitų dalykų.

Ką Kiti Rašo

Amerikos naminės problemos

Prezidentas Kenedis smarkiai užsimojęs kovoti prieš beraštingumą šioje šalyje. Apskaičiuojama, kad 11,34,000 žmonių virš 18 metų amžiaus yra beraščių. Kai kurie ir lanką mokyklą, bet mažai, veik visi negali rašyti ir menkai gali skaityti.

Yra beraščių ir žemesnio amžiaus, bet jau praaugančio mokyklinį amžių.

Dvylika valstijų turi nuo 15.3 iki 24.9 nuosimčio gyventojų beraštingų. Visos tos valstijos yra pietinės. Ilinojuje yra 491,000, taigi, arti pusės milijono, beraščių.

Kita problema yra taip jau opi, jei dar ne opesnė.

Generalis chirurgas — vyriausias karinių jėgų daktaras — skelbia, kad draftuotų karinėn tarnybon tik 49 procentai fiziniai ir protiniai tinkami. O reikia žinoti, kad vietinės draftavimo tarybos turi savus gydytojus, kurie gerokai persijoja imamus tarnybon.

Sveikatingumo klaisimas taipgi yra didelė problema. Jei jaunų tiek daug yra ne-

lia leisti vaikams ištvirkauti, bet dar yra įstatymai, pagal kuriuos tėvai baudžiami.

Bet dievas, matyti, visai nesirūpina, kad jo vaikai virsta žvėrimis. Baisiau ir už tai, nes žmogus jau kalba apie visos žmonijos sunaikinimą.

sveikų, ko tikėtis kai jie ims apsentis.

Kriminalysčių ir jaunimo gedimo problema irgi svarbi — didelė.

— Vilnis

Karų istorija

Istorikų apskaičiavimu, 19-tam šimtmečiu karuose žuvo 5,700,000 žmonių.

Pirmame pasauliniame kare 10 milijonų žmonių užmušti ir 20 milijonų sužaloti.

Antrame pasauliniame kare žuvo apie 60 milijonų žmonių.

Jei kiltų naujas karas — branduolinis karas, — jau netik pavieniai žmonės, bet ištisos tautos, ištisos valstybės žūtų.

Karas yra taip jau legalus procesas kapitalizmo gyvenime, kaip ir taika, sakė N. Leninas.

Vėlesniu laiku karas pasidarė daugiau legalus kaip taika. Už reikalavimą taikos ne mažai žmonių bausti ir Amerikoje ir Britanijoje.

— Kapitalizmas yra karas, — kas tai pasakė.

— V. Andrusis

Meldėsi

Kai Kuboje buvo teisiami 1,179 asmenys, prieš metus su ginklu rankoje įsiveržę į Kubą liaudiškai valdžiai nuversti, tai kardinolas Spellmanas Niujorko katedroje atlaikė už teisiamuosius mišias.

Nežinau, ar šis aukštas

dvasininkas prašė jiems dangaus karalystės, ar žemėje laisvės, ir tai nėra svarbu. Svarbu, kad šį kardinolo žingsnį išgarsino radijas ir spauda.

Šia proga norėtusi paklausti kardinolą Spellmaną: ar jis atlaikė iškilmingas mišias už tuos kubiečius, kuriuos teisiamieji, invazijos metu, užmušė?

— A. Bimba

Nori būti šunimi

Clevelando smetonininkų laikraštis praneša, kad pasitraukia iš vietos jo vyriausias redaktorius Balys Gaidžiūnas.

O Čikagos menševikų laikraštis tūlas Jašinskas stato tokį klausimą:

“Ar jums, mielieji prieteliai, nekyla kartais mintis pasiversti arba būti gimusiam šunim?...” (“N.” š.m. kovo 31 d.)

Nemanau, kad kas nors iš Amerikos lietuvių p. Jašinskui tos garbės pavydėtų. Jei nori, jis gali savo užmoji gyvenimą vykdyti. Bet ką pasakys patys šunys, matydami, kaip teršiama jų veislė!..

Ir ko tie mokyti vyrai neprasmano!..

— R. Mizara

“O šventas liuciperiau”

Jei teisybė, kaip man aną dieną sakė Baltrus, kad ir “veiksniai” yra “žmogiškos būtybės”, tai gal nereikėtų iš jų “veiksmų” daryti juokus.

Tikrai, “laisvintojų” šeimoje padėtis rimta, nes abi pusės jau ir velnio paslaugom pradėjo naudotis. O buvo taip:

“Laisvamaniškas ‘Keleivis’ sako, “bendruomenininkai” niekuo negeresni už kipšą, nes “kipšas ir šventraščių cituoja”. (“K” bal. 11).

Rodosi, kuo čia dėtas kipšas ir šventraštis, jei “veiksniai” nebesutelpa prie ištuštėjusio “laisvinimo lovio”?

Dalykas tame, sako “K.” redaktorius, kad “bendruomenininkai” sekdami kipšo pavyzdžiu stengiasi “užduosinti” netik menševikų papę Grigaitį, ale ir ALT’ą.

Ant rytojaus (bal. 12) vienuolių marijonų “Draugas” apsiūlo saviškių “veiksnių koegzistenciją” su pačiu velnių karaliumi Liuciperiu. Sako “D.” vedamojo autorius:

“Šėtonas geidžia smilkalų!”

O kad “geidžia”, tai vienuolis marijonas neatsisakytų ir pasmilkyti, nes, kitaip tas raguotasis “sugriautų daugelį mūsų užsimojinių (atsėit — “laisvinimo veiksmų”) kaip atsitiko Dainų šventės ar delegacijos pas prezidentą atvejais”.

ŠYPSENAS

Jis nepražudė

“Tu jau ir vėl mušeisi”, pradėjo motina bartis ant sūnelio. “Žiūrėk, dviejų dantų nėra”.

“Aš nepražudžiau jų, mama”, teisinosi vaikas. “Žiūrėk, aš turiu juos kišenėj”.

Jis nesistebi

“Labai apgailestauju, bet aš turiu pasakyti jums, kad jūsų žmonos protas labai susilpnėjęs”, pasakė gydytojas vyrui.

“Visai nesistebiu”, greitai atsakė vyras. “Jį dalijo man kasdien per 21 metus, tad matyti mažai jai beliko”.

Greitai auga

“Aš girdėjau, kad žuvis labai greitai auga”, teiravosi Marytė, žiūrėdama į mažas žuvytes ekvariume.

“Taip ir yra”, atsakė Jonukas. “Mano tėvas sugavo vieną praėjusiais metais ir ji žymiai būna didesnė kiekvieną kartą, kada tik jis ima pasakoti apie tą žuvį”.

Manding, ir velniukščių tarpe nėra vienybės, kaip mūsų “veiksniuose”. Kitaip juk kipšų talkos nesišauktų vienu kartu abi “kariaujančios” pusės — “laisvamaniškieji” ir vienuoliai.

— L. Jonikas

Geriau patylėtų!

Regina Leonaitė, neseniai sugrįžusi iš Čikagos į Lietuvą, pasakė “Komsomolskaja pravda” korespondentui, kodėl ji, palikusi Čikagoje tėvus, grįžo į Lietuvą.

Taip, mergina myli Stasį Bikulčių, nori už jo ištėkti, tad meilė ir buvo vyriausioji jėga, kuri ją Tarybų Lietuvos grąžino. Bet ji pasakė ir daugiau kai ką: Išsiauklėjusi tarybinėje aplinkoje, savo gimtojoje šalyje, ji negalėjo priprasti prie “amerikinio gyvenimo būdo”, kur vyksta rasizmas, kitų rasių žmonių persekiojimas, kur jos širdžiai viskas tolina.

Regina tai pasakė korespondentui, o jaunimo dienraštis išspausdino, ir žinia nuskambėjo per visą pasaulį.

Dabar Associated Press skelbia, būk Reginos tėvas, smulkus biznierių Leonas, “sielojasis dėl dukters nelaimės”. Girdi, ji esanti “raudonųjų belaisvė”. O Leonas ją taip mylis!..

Geriau tegu jis neplepa nors apie meilę, nes tai juokdo kitus.

— Laisvė

Agrikultūros "Krizis"

(Ištrauka iš N. S. Chruščiovo kalbos)

Vakarų spauda daug rašo apie mūsų plenumą. Yra pikta trokštančių, kurie trina savo rankas ir pila visokių epitetus į mus, rašydami, kad, tariamai, Tarybų Sąjunga pergyvena agrikultūrinį krizį, ir kad socialistinė agrikultūra negali lenktyniuotis su kapitalistine agrikultūra. Šie džentelmenai buvo, matomai, ant tiek nai-vūs, kad tikėjosi, jog Cent-ro Komiteto plenumas nutars išsivadėti socialistinių meto-dų agrikultūroje mūsų šalyje. Taigi, kaip yra sakoma, leopardas negali pašalinti savo margumą. Lai imperialis-tai šaukia, bet mes, draugai, žinome labai gerai, kad nėra jokio krizio mūsų agrikultū-roje.

Pranešimuose buvo cituo-ta data apie augimą gamy-bos ir aprūpinimą agrikul-tūros gaminiais per paskuti-nius penkis metus.

Leiskit man priminti jums, kad 1,757,000 tonų mėsos ir mėsos produktų buvo par-duota per valstybines par-duotuves 1953 metais ir 4,033,000 tonų 1961 metais. Ar galite tai pavadinti kri-ziu? 1,980,000 tonų pieno buvo parduota 1953 metais ir 9,393,000 tonų 1961 me-tais. Sviesto skaitlinės buvo 330,000 tonų ir 632,000 to-nų, cukraus 2,410,000 tonų ir 4,550,000 tonų, kiaušinių 2,045,000,000 ir 5,860,000,000.

Bet, draugai, kodėl mes kalbame apie trūkumus, ir ne tik kalbame, bet kritikuo-jame juos? Todėl, kad agri-kultūrinių gaminių gamybos augimas atsilieka užpakalyje augančio žmonių pareika-lavimo. Žinoma, būtų buvę galima subalansuoti teikimą su reikalavimais ir su tokiu gaminių kiekiu, jeigu mes nebūtume pašalinę taksų ir paskolų, nepakelę algų, per-eidami į septynių valandų darbo dieną ir nepravedę ki-tų žingsnių dėl pagerinimo žmonių perkamąją galią 42-tos priemonės pakelė darbo žmonių perkamąją galią 42-000,000,000 rublių. Štai ko-dėl pareikalavimas paau-go.

Jeigu mes nebūtume lai-kęsi politikos pakelti tikras žmonių pajamas, ypatin-gai žemo atlyginimo kategorijų, mes būtume turėję dar per-viršių gaminių ir maisto produktų, nors gamyba būtų stovėjęs vietoje. Išrodo, kad kapitalistinė valstybė netu-rėtų gaminių trūkumo pana-šioj situacijoj. Nes kapita-listai tuojaus pakeltų kainas ir sudarytų sąlygas, prie ku-rių dešimtys milijonų žmo-nių negalėtų pirkti tuos ga-minius. Mes žinome daug ša-

lių, kur parduotuvės užvers-tos gaminiais, kai žmonės kenčia alkį ir neturi kuo ap-sirengti.

Žiūrėkit, kiek mokyklų, li-goninių, vaikų įrengimų ir namų mes pastatėm. Tas ir-gi veda prie didelių valstybės išlaidų dėl žmonių gerovės.

Reikia nurodyti, kad ne-kurie buržuaziniai politikie-riai pripažįsta neabejotiną mūsų pasisekimą vystant agrikultūrą, industriją ir

kultūrą. Jie rašo, kad klaida įsivaizduoti tarybinės agri-kultūros smukimą, ir kad plenumas dabartiniu metu susirūpinęs ne kasdieninės duonos problema. Jie rauo, kad gyvenimas nuolatos ge-rėja mūsų šalyje, kad žmo-nės dėvi gerus drabužius, kad jie pilni energijos ir pa-sitikėjimo savimi.

Žinoma, kad taip, ir gali-mybės yra didelės!

Ir mes kritikuojamės da-bar ne už tai, kad atlikome mažai, bet už tai, kad mes tu-rime atlikti daugiau, kadan-gi mes galime atlikti dau-giau, jei mes išmintingai pa-naudosime savo galimybes.

Logiškai Galvojant

S. KARPE

Kartas nuo karto pasirodo "išminčių" pareiškimai spau-doje, kad būtų geriau turėti atominį karą, negu pasiduoti komunizmui. Kiti staciai pasako, kad geriau mirti, ne-gu gyventi prie komunizmo. Kiti tiesija, kad vistiek dar būtų galima kai kam išlikti ir pradėti gyvenimą iš nau-jo. Jungtinėse Valstijose yra organizacija, kuri ragina planuoti gyvenimą po atomi-nio karo. Tai Office of Emergency Planning. Ji ra-gina valstijų ir savivaldybių valdžias ruošti gyvenimui po atominio karo.

Iš vienos pusės, tie "dra-suoliai", kurie planuoja slėp-tuves ir kitus dalykus suti-kimui atominio karo, kalba taip, lyg atominis karas bū-tų taip suplanuotas, kad kiekvienam miestui būtų skirta po vieną bombą. Pra-leidai slėptuvėje dvi tris sa-vaite, o paskui gali lysti lau-kan ir pradėti gyventi iš naujo. Jau tada nebebus jo-kių pavojų — nei socialistų, nei komunistų. Gyvenk ir no-rėk. Kad gali būti ir dau-giau nuklinių bombų kiek-vienam miestui, jie negalvo-ja. O tikrumoje yra tų bom-bų daug daugiau, negu kiek-vieno miesto visiškam sunai-kinimui.

Po atominio karo, jeigu gyvenimas dar būtų galimas, juk išnaujo iškiltų visos so-cialinės ir kitos problemos. To paties karo klausimas vėl iškiltų, kaip iškilo po pirmo-jo pasaulinio karo, kuris tariamai turėjo būti paskuti-nis. Įvyko antras karas, o dabar jau pavojus trečio. Reikia atsiminti, kad jau pa-čioj pradžioj būtų ruošiamasi atominiam karui, nes at-gal juk niekas nenorėtų grįž-ti. Komunizmo ir fašizmo klausimai taip pat atsirastų. Už tai, kad atominis karas socialinių problemų neiš-spręstų. Nebent jis visiškai sunaikintų kapitalizmą.

Kurie žiūri į karą kaip į kokį išsigelbėjimą nuo visų

šiandien slegiančių proble-mų, tie labai mažai galvoja. Jie visai neprisimena, kad praėjusieji du pasauliniai ka-rai nesumažino tų problemų, o dar padidino. Tą, rodos, turėtų labai aiškiai matyti visi.

Reikia dar pridėti ir tą, kad atominis karas bus daug skirtingesnis. Jis taip su-mals viską, kad laimėtojų nebus. "Išlaisvinimai", oku-pacijos, nepriklausomybės ir daugelis kitų sąvokų nustos vertės. Žemės bus daug, tik mažai kas ant tos žemės.

Argi ne geriau žmonijai visas jėgas nukreipti į tai, kad būtų išvengta karo? Ar ne geriau, kad žmonija eitų pirmyn? Tiek visokių jėgų žmonių gerovei pakelti. Tiek mokslininkų, kurie gali pa-ruošti priemones žmogui sa-vo akimis pamatyti mėnulį, planetas.

Gamta gali suteikti visiem užtektinai maisto ir apsiren-gimo. Žmogus gali gyventi žmoniškai. Kliudo jam lai-mingai gyventi ne bolševiz-mas ar komunizmas, kaip re-akcionieriai skelbia, o kapita-listų gobšumas. Jie patys neapžioja savo turty, bet ne-nori leisti kitiems naudotis juomi. Nepašalinus šios so-cialinės nelygybės nebus ra-maus gyvenimo niekad. Al-kanas ir nuogas niekad ne-bus patenkintas, matydamas šale savęs tokią prabangą, tokį lebvimą. Tai pasako ir ne komunistai.

AMERIKIEČIAI ŠAUSIĄ RAKETĄ SU H BOMBA

NEW YORK. — Spauda čia teigia, kad amerikiečiai bandys submarino raketą su nukline galva. Tai yra, iš-šaus iš submarino raketą "polaris" su nukline galva.

Kiek tos spaudos informa-cijos teisingos, sunku pasa-kyti, bet labai panašu, kad amerikiečiai darys tokius bandymus.

Apie Kiniją

Spauda pakartotinai piešia šiurpius vaizdus apie Kini-ją. Bet mažai iš to jai bus naudos, nes tiesa vistiek pra-siverš pro melus. Ir jau pra-siveržia. Praėjusią savaitę Toronto Daily Star laikraš-tyje tilpo įdomus straipsnis apie Kiniją Dr. France R. Joubino, mainų geologo, ku-riame jis muša melus apie Kiniją. Jis rašo:

"Hong Konge, kelionių agentas pasakojo man: 'Jūs niekad nepateksite į Kiniją. Jie badauja. Autoritetai slo-pino riušes dėl maisto.'

"Elegantiška Lily Ling, kuri atbėgo iš Kinijos prieš penkis mėnesius, sakė, kad ji atbėgo į Hong Kongą todėl, kad 'perdaug darbo ir per-mažai uždarbio'. Ji čia yra prostitutė.

"Aš žinojau, ko tikėtis Ki-nijoje, pirma negu įkėliau ko-ją į tą šalį. Daugelis pagal-bingų draugų savanoriškai informavo, patarė", sako jis. Televizija ir laikraščiai buvę pilni "faktų" apie Kiniją per praėjusius 50 metų.

"Nežiūrint to," rašo jis, "man buvo įdomu pačiam pa-matyti.

"Aš nuvykau į Kiniją. Ir aš nemačiau žymių alkio tarp tūkstančių kiniečių, su ku-riais teko susidurti petys į petį penkiuose miestuose, kur aš važinėju be plano ir palydovo.

"Aš suradau, kad yra trūkumas maisto, pasėka potvinių pietuose ir sausros šiaurėje per praėjusius dve-juos metus.

"Aš neabejoju, kad pasek-mės šių gamtinių nelaimių buvo pasunkintos organiza-cinių pakeitimų einant iš ko-operatyvės į komūninę ad-ministracijos formą, kuri pasiekė aukščiausio laipsnio 1958-59 metais.

"Patikimi informatoriai paprastai sakė: 'Tai buvo rimta problema. Bet vyriausybė sutvarkė gana gerai. Blogiausia jau praėjo. Tokia gamtinė nelaimė keli metai atgal būtų reikšusi mirtį milijonams'.

"Kinija šiandien", tešia Dr. Joubin, "yra tokis kontroversinis ir politiniai opus klausimas, kad būtina reikia žinoti, jei galima, bent kurių komentatorių moty-vus.

"Kodėl aš lankiausi Kini-joje?

"Aš keliavau ir dirbau be-veik visose pasaulio dalyse, išskyrus Aziją, Tarybų Są-jungą ir Vidurryčius. Aš lai-kiau tai kaip intelektualų trū-kumą ir jau nekuris laikas planavau pašalinti tai.

"Brošiūros ir knygos, pa-rašytos per praėjusius me-tus ar dvejus, inteligentiškų ir objektyvių stebėtojų, to-

kių kaip Walter L. Gordon, James S. Duncan, prof. Tuzo Wilson ir kiti, padidino ma-no apetitą.

"Aš keliavau kaip pats pa-siskyres kapitalistas, ne-siunčiamas mūsų vyriausy-bės ar kokios nors agentūros Kanadoje, ir nekvietas Ki-nijos vyriausybės ar bent kokios tos šalies agentūros ar individualo.

"Aš praleidau Kinijoje 10 dienų, keliavau vienas 90 procentų laiko, padariau 3,000 mylių traukiniais ir or-laiviais. Aš susitikau su aukštais ir mažais žmonėmis pagal savo pasirinkimą, pen-kiuose miestuose su 12,000,000 gyventojų. Man davė vi-sišką asmeninę judėjimo laisvę.

"Padarė man didelį įspū-dį žmonių ūpas. Tai judanti rasė. Jie išrodo žiną, kur jie eina. Jie patenkinti perspek-tyvomis ir didžiuojasi savo pažanga per pirmą dekadą.

"Seimyninės grupės iš vie-nos, dviejų ar net trijų kar-tų tebėra pagrindinė draugi-jos vienutė. Aš nemačiau nei negirdėjau žymių dažnai Va-karuose kartojamo teigimo, būk Kinijos komunizmas griauna šeimas.

"Žmonės aiškiai prisilaiko šeimynų. Jeigu buvo bent koks vertinas autoritetų iš-skyrimas šeimynų, tai ne tuose penkiuose miestuose, kuriuose aš lankiausi.

"Man sudarė įspūdį nemi-litarinė šalies išvaizda ir nuolatinės kalbos apie taiką.

"Aš mačiau tikrai du sro-vinius lėktuvus ir tikrai du ginkluotus vyrus — vieną saugantį kovos orlaivius ae-rodrome, o kitą prie įėjimo į Didžiuosius Liaudies Rū-mus Pekinge.

"Aš mačiau apie tuziną jū-rininkų, 50 kareivių ir 50 poli-cininkų, bet tikrai tie du buvo ginkluoti. Aš nemačiau pastebimo ginklavimosi ar net apsigynimo priemonių, tokių kaip radaro antenos.

"Aš nematau, kaip bent kuri šalis su bent kiek žy-mesniu apsiginklvimu galė-tų paslėpti efektingai. Aš ne-turiu sunkumų pastebėti tai daugumoje kitų šalių.

"Kiti turėjo tokius pat patyrimus. Kuomet Mr. Gor-don ir Mr. Duncan lankėsi Kinijoje 1959 metais, jie ste-bėjo Pekingė Gegužės Pir-mosios ceremonijas, apiman-čias apie 500,000 žmonių.

"Gordon sako: 'Buvo ke-letas trafiko policininkų ir keletas neginkluotų karei-vių, prižiūrinčių tvarką... bet tikrai keletas kareivių pasirodė demonstracijoje ir nebuvo kanuolių, tankų ar orlaivių.'

"Tačiau savaitinis laikraš-tis, plačiai pasklidęs po Va-

žvilgtelėjus Atgal

Didysis Lenkų Astronomas

A. Volkovas

Didžiosios Kolumbo, Magelano ir kitų jūrininkų kelionės pakeitė mūsų rutulio žemėlapi.

Prieš nustebusių žmonių akis iškilo nauji kraštai, milžiniškos pasaulio dalys, apie kurias nė žodžio nepasakyta knygose.

Zmonės susimąstė: pasirodė, kad biblijos kūrėjai daug ko nežinojo. Atseit, jie daug kur galėjo ir klysti. Ir jeigu jau klydo jie, rašiusieji "dievui diktuojant", tai juo labiau galėjo klysti senovės mokslininkai: Aristotelis, Ptolomėjus... Taip imta abejoti.

Bažnyčios pasakas apie pasaulio sutvėrimą ir apie tai, kad Žemė — Visatos centras, sugriovė dvasininkų luomo žmogus, Mikalojus Kopernikas (1472-1543), kilęs iš lenkų miesto Torunės. Kopernikas buvo kanauninkas — bažnyčios kapitulos narys.

Kaip atsitiko, kad kanauninkas Kopernikas drąsiai stojo prieš bažnyčios dogmą apie pasaulio sutvėrimą?

Seniau žmonės, tarnavusieji bažnyčiai, sudarė dvasininkų luomą; visi kiti buvo vadinami pasauliečiais. Išimokslindavo tais laikais dažniausiai besiruošiantieji dvasininkų luomą.

Jie mokydavosi skaityti, nes jiems reikėdavo atlikti bažnytines apeigas pagal pamaldų knygas. Jie būdavo mokomi rašyti, nes būsimiems kunigams ir vyskupsams tekdavo susirašinėti bažnyčios reikalais; vienuoliai perrašinėdavo bažnytines knygas, kol dar nebuvo išrasta, kaip jas spausdinti.

O tarp pasauliečių mokytu

karų pasaulį, stebėjęs tą pačią demonstraciją, tą pačią dieną ir toje pačioje vietoje, raportavo: "Bet užpakalyje "spontaniškų" triukšmautojų šią Gegužės dieną pasirodė eskadronai rusų gamintų Liaudies Išsilaisvinimo Armijos tankų, dvišakėmis uodegomis MIG-17 nardė virš galvų, kai pėstininkai, po 110 gretoji, žygiavo rūsčiais veidais".

"Aš negaliu paaiškinti tą ir aš rimtai galvoju, ar militarinė Kinijos galia nėra Vakarų mitas".

Pridėti prie to reikia tik tiek, kad daug kas apie socialistine šalį kapitalistiniame pasaulyje yra išmislas, kaip kad buvo korespondento išmislas apie militarinį pasirodymą Pekinge laike gegužinės demonstracijos.

žmonių buvo labai maža. Dažnai net karaliai ir imperatoriai tik vos-ne-vos tesugebėdavo padėti savo parašą ir nei skaityti, nei rašyti nemokėdavo, jų reikalus tvarkydavo dvasininkai.

Todėl kiekvienas, kas norėdavo mokytis, turėdavo stoti į dvasininkų luomą. Įstojo į jį ir kepėjo sūnus Mikalojus Kopernikas. Jį išauklėjo dėdė — katalikų vyskupas, kuris net daugeliui metų pasiuntė giminaitį mokytis į Italiją. Be dvasiškųjų "mokslių", Kopernikas studijavo mediciną ir techniką ir buvo puikus gydytojas bei inžinierius.

Kopernikas buvo karštas savo gimtojo krašto — Lenkijos — patriotas. Nors ir kanauninkas, jis vis dėl to dalyvavudavo karuose su vokiečiais. Kaip inžinierijos žinovas, Kopernikas stiprindavo pilis ir vadovaudavo jas ginantiems būriams.

Bažnytines pareigas atimdavo iš Koperniko daug jėgų ir laiko. Daug laiko jis eikvojo ir nemokamam vargšų gydymui.

Bet vakarais ir naktimis Kopernikas buvo laisvas, ir tą laiką jis skirdavo karštai pamėgtam mokslui — astronomijai.

Prieš keletą šimtų metų astronomo darbas buvo visiškai netoks, kaip nūnai. Dabar astronomai turi milžiniškus žiūrimuosius vamzdžius — teleskopus, pro kuriuos lengvai galima stebėti dangaus kūnus.

Dabar galima nufotografuoti bet kurią dangaus sritį, ir nuotrauka parodys visas žvaigždes, kurios matomos toje srityje pro teleskopą, ir netgi tokias, kurios pro teleskopą neižiūrimos.

O kai gyvena Kopernikas, dangaus kūnus reikėdavo stebėti paprasčia, plika akimi: juk tais laikais net žiūrono dar nebuvo.

Norint moksliskai stebėti planetas bei žvaigždes, reikia mokėti nustatyti jų padėtį dangaus skliaute, panašiai, kaip nustatoma kokio nors miesto padėtis Žemės rutulio žemėlapyje. Tuo tikslu astronomai nubrėžia žvaigždėlapyje koordinatų tinklą, panašiai kaip žemėlapyje.

Žvaigždžių padėčiai nustatyti danguje seniau buvo naudojami labai paprasti instrumentai, panašūs į didelius medinius matlankius su dviem rodyklėmis: viena iš jų, nepaslanki, būdavo nukreipiama į horizontą, o kita, judoma, — į žvaigždę.

Kampas tarp rodyklių nusakydavo žvaigždės aukštį nuo horizonto. Nebuvo tada net laikrodžių, kurie rodytų minutes ir sekundes, — laikas būdavo skaičiuojamas netiks liais vandens arba smėlio laikrodžiais.

Reikėjo didelio meistriškumo, o dar didesnės kantrybės ir meilės mokslui, norint tokiais netobulais instrumentais dirbti sunkų mokslinį darbą.

Ištisus dešimtmečius kiekvieną giedrią naktį, ar tai vasarą, ar žiemą, lipdavo Kopernikas Fromborko miestelyje į katedrą juosiančios sienos bokštą.

Per daugelį savo darbo metų astronomijos srityje Kopernikas stebėjo daugybę žvaigždžių ir planetų. Ir tie stebėjimai įtikino didįjį slavų astronomą, kad Ptolomėjaus pasaulio sistema neteisinga. Kopernikas rado joje tik vieną teisingą teiginį, — kad Mėnulis tikrai sukasi aplink Žemę. Bet Merkurius, Venera, Marsas ir kitos planetos sukasi ne aplink Žemę, o aplink Saulę. O pati Žemė? Ar ji išimtis tarp kitų planetų? Žinoma, ne, ir ji sukasi aplink Saulę.

Taigi, pagal Koperniko mokslą, Žemės jau negalima laikyti nejudamu pasaulio centru, kuriam sukurta visa kita Visata.

Apie nejudriąsias žvaigždes Kopernikas visiškai teisingai nusprendė, kad jos neturi jokio ryšio su mūsų Saulės sistema. Kopernikas nustatė, kad Žemė nuo Saulės be galo arti, palyginus su žvaigždžių nuotoliais. O žvaigždžių sukimasis aplink Žemę tik tariamas: jis paaiškinamas tuo, kad Žemė apsuka aplink savo ašį vieną kartą per parą. Žemės sukimusi paaiškinama ir tai, kad Saulė ir planetos tarsi vaikščioja aplink Žemę.

Savo didįjį atradimą Kopernikas padarė, būdamas apie keturiasdešimties metų, bet ilgai po to jį slėpė ir pranešė tik artimiausiems savo bičiuliams.

Kodėl gi Kopernikas iškart neišspausdino savo veikalų? Jis gerai žinojo bažnytinių nepakantumą ir bijojo, kad bažnyčios vadovai persekios jį už naują mokslą, prieštaraujantį biblijai.

Tik prieš gyvenimo pabaigą Kopernikas ryžosi atiduoti savo kūrinį spaudai, ir tai tik bičiulių prikalbėtas. Koperniko knyga išėjo 1543 metais. Pasakojama, kad pirmasis knygos egzempliorius Kopernikui buvo atneštas, kai jis jau merdėjo.

Bažnytiniškai ne iš karto suprato Koperniko mokslą. Bijodamas persekiojimų, didysis astronomas savo kūrinių parašė sunkiai suprantama kalba, kad negalėtų su-

sigaudyti nemokšos vienuoliai.

Keletą dešimtmečių Koperniko knyga buvo galima laisvai skaityti, ji nebuvo uždrausta. Koperniko mokslas nejučiomis ir iš lėto paplito Europoje.

Bet kai bažnyčios "tėvai" pagaliau suprato tikrąją naujosios pasaulio sistemos esmę, jie įnirtingai puolė Koperniko mokslą: juk jis griovė pačius krikščionių tikėjimo pagrindus. Biblija mokė: Žemė — Visatos centras, o žmogus — Žemės valdovas; Saulė, Mėnulis ir žvaigždės sukurtos žmogui...

Ir staiga paaiškėjo: Žemė visiškai ne Visatos centras, ji tik maža planeta, kuri drauge su kitomis planetomis skrieja aplink Saulę ir kartu sukasi aplink savo ašį kaip vilkūti.

Be to, dar paaiškėjo, kad Merkurius, Venera ir kitos planetos ne maži šviesūs tašukai kristoliniame dangaus skliaute, o tokios pat žemės su savo dangumis, savo po žeme sandara... Astronomai dar neturėjo supratimo, kaip sudarytos kitos planetos, ir galvojo, kad jose irgi yra gyvybė, kaip ir mūsų Žemėje. Bet juk kitų planetų žmonės negalėjo kilti iš pirmųjų Žemės žmonių Adomo ir Ievos, kuriuos sutvėrė dievas, kaip to moko biblija?

Bažnyčios "tėvai" persigando: pakanka tikintiems įsigilinti į Koperniko mokslą, ir jie supras visą biblijos prasimanymų absurdiškumą — ir bažnyčios valdžia žmonėms baigsis.

Dar ir dabar toji valdžia didelė tokiose Europos šalyse, kaip Prancūzija, o ypač Italija ir Ispanija. Tose šalyse milijonai žmonių akiai tikinti tuo, ką jiems sako jų kunigai, ir nuolankiai vykdo jų paliepimus. O prieš tris — keturis šimtus metų bažnyčios valdžia buvo tiesiog neribota.

Bažnyčia prakeikdavo jų venimo taisykles, valdė tikinčiųjų kūnus ir sielas.

Vargas buvo tiems, kas išdrįsdavo pasipriešinti tai baisiai tironijai, kas užsimo davo bent kiek sumažinti bažnyčios valdžią.

Bažnyčia praktkdavo jų akis ir ausis, rankas ir kojas, plaukus ant galvos ir kraują gyslose, kaulus ir vidurius, žmonas ir vaikus, artimuosius ir gimines; ji visai uždraudavo bendrauti su jais, grasinėdavo prakeikimu tam, kas paduos jiems duonos plutelę, arba vandens gurkšnį, kas pratars jiems nors vieną žodį.

WASHINGTON. — Buvęs sekretoriaus asistentas Lotynų Amerikos reikalams S. Braden ragina, kad JAV pradėtų invaziją į Kubą visomis jėgomis.

Apie Dukaborus

Spaudoje buvo nemažai prirašyta apie dukaborų teroristus Britų Kolumbijoje. Bet, pasirodo, tas terorizmas yra tik viena pusė medalio. Yra ir kita, autoritetų nusikaltimą rodanti.

George Owens, gerai žinąs dukaborų situaciją, angliškame darbininkų laikraštyje Tribune nurodo, kad dukaborų klausimas susirišęs ne vien su religiniu fanatizmu. Be to, "laisvės sūnūs" apima tikrai kokius 10 procentų dukaborų, visi kiti įstatymų klausą žmonės, nors jie turi savotišką gyvenimo būdą.

Dukaborai yra labai nukentėję nuo Kanados autoritetų. Štai grynai faktai:

Atsikėlę Kanadon apie 60 metų atgal, dukaborai Saskačevanoje įsigijo daug žemių. Apie 1907 metus jie turėjo žemių \$20,000,000 vertės. Bet Kanados vyriausybė atsisakė leisti jiems įsteigti bendruomeninę nuosavybę žemei.

Dukaborai tik evangelizmui, kuris mokina, kad Kristaus apaštalai laikęsi bendruomeninės nuosavybės. Dukaborai norėjo, kad jų žemė priklausytų visiems, nebūtų privatiškos nuosavybės. Vyriausybė reikalavo, kad jie kurtų šeiminines farmas. Ryšium su tuo jiems būtų reikėję daryti priesaiką karaliui. Tas buvo priešinga jų tikėjimui.

Dukaborai aiškino, kad jiems buvę žadėta, kad jie galės gyventi Kanadoje pagal savo religinius įsitikinimus, o dabar vyriausybė atsisako pildyti savo pažadus.

Tokiu būdu dukaborai buvo priversti palikti žemę Saskačevanoje ir persikelti į Britų Kolumbiją. Tenai jie nusipirko nemažai žemės ir įregistravo Christian Society of Universal Brotherhood (Krikščioniška Visuotinos Brolybės Draugija).

1930 metais užėjo depresija. Minima draugija nepajėgė mokėti morgičių. 1938 metais trustai ir kompanijos už \$461,335 morgičių užsimojo atimti iš dukaborų \$12,000,000 vertės žemę.

Britų Kolumbijos vyriausybė patenkino kompanijų ieškinį sumokėdama joms \$295,500. Dukaborai tebegyvena ant tos žemės, bet ne kaip savininkai, o kaip nuomininkai, o dabar vyriausybė nori parduoti šią žemę pirmiesiems savininkams, bet kaip asmeninę, privatišką nuosavybę.

Vyriausybė daranti visokių skymus, kad palaužus dukaborų norą gyventi komūnoje, valdyti turta bendrai.

Montrealo žinios

Ukrainai Pagerbė Poetą Shevchenko

MONTREAL, Balandžio 14 d. — Čia vietos ir Lachinės ukrainų progresyvės organizacijos puikiai atžymėjo 101 metų sukaktuves nuo mirties įžymaus jų tautos kovotojo už Ukrainos laisvę, poeto ir rašytojo Taro Shevchenko, su koncertine programa Victorijos salėje. Koncertinė programa buvo atlikta pačių vietos progresyvių organizacijų meninėmis jėgomis: choras, muzika, jaunuolių ir vaikučių šokikai. Choras ir solo daugiausiai dainavo paimtus žodžius iš poeto Shevchenko kurinių. Buvo deklamacijų ir paskaitų ištraukų irgi iš jo kurinių. Bendrai, programa visa ištiesai buvo išpildyta labai žavėjančiai. Nepaprastą publikoje sukėlė entuziazmą vaikučių šokikai.

Prie progos norisi pažymėti, kad Ukrainų pažangioms organizacijoms priklauso didelis kreditas, kad jos pajėgia išlaikyti geram kontakte ne vien savo organizacijos, bet kartu turi įtraukę platų sluoksnį savo jaunimo į organizacinę veiklą, ypatingai meno ir muzikos srityj.

Victoria salė labai tinkama koncertams. Turi gerą, erdvią sceną, atitinkamas šviesas. Pati salė gana didelė, tačiau veik pilna buvo pripildyta publikos. Apart ukrainų, kurių, žinoma, buvo daugiausia, buvo ir kitų tautų, jų skaičiuje nemažai dalyvavo ir lietuviai.

J. L.

DOVANŲ SIUNTINIAI Į TARYBŲ SAJUNGĄ IR KITUS TARYBINIUS KRAŠTUS

Su malonumu pranešame, kad PAGERINOME MAISTO, TEKSTILĖS ir VAISTŲ bei kitų dalykų persiuntimą

Prašykite mūsų naujo kainoraščio ir informacijų pas

Montrealo Atstovą

Mr. Manfred Kory

Mūsų kainos žemiausios Kanadoje ir JAV.

JOS GALITE PILNAI pasitikėti Kanados didžiausia ir labiausiai prityrusia dovanų siuntinių persiuntimo firma

International Gift Parcel Service

1126 SHERBROOKE ST. W. — Tel.: VL 4-4860
Montreal 2, P. Q., Canada

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius, gardinas, blankietus, lovų uždangalus, karpetus, chesterfieldus ir bile ką, kas tik yra Jūsų namuose.

Windsor yra viena iš vėliausių ir moderniškiausių Dry Cleaning šapų Montreale. Turime naujai įrengtą moderniškiausią STORAGE. Greitas patarnavimas. 20 metų patyrimas garantuoja darbą.

Savininkai:

A. Keršys, P. Petrušis, P. Keršulis, A. Greibus
1205 CHURCH AVE. P.O. 8-6679
VERDUN, QUE.

Specialistai Drabužių Dažytojai

Jos. Petrera & Geo. Marks

199 A CHEMIN CHAMBLY RD.
LONGUEUIL, QUE.

Montreale ir apylinkėse paimame ir pristatome į namus. Darbą garantuojame savo 30 metų patyrimu.

Telefonas OR. 4-7578

Trumpai Apie Viską

Tai šaltoji žiema jau pasišalino ir paliko mus ramybėje nekuriam laikui. Vasarai artinantis, medžiai pradeda sprogti, laukai žaliuoti. Kyla ir žmonių ūpas. Kalbasi apie išvažiavimus į kaimo apylinkes. Organizuoti draugai ir draugės jau ir išvažiavimus planuoja. Tai girtinas reiškinys. Tokie išvažiavimai ne tik duoda paramos draugijai, bet ir stiprina draugus ir drauges fiziniai ir moraliai.

Organizacijų išlaikymui gerame stovyje būtina reikalinga spauda, per kurią mes gvildiname jų reikalus, pasikalbame su kitų kolonijų vienminčiais. Nors ir už tūkstančių mylių esame, vis tiek jaučiamės esą arti vieni kitų. Reikalui esant, padėdame vieni kitiems.

Mes, senieji kanadiečiai, pasirinkome savo laikraščiu Liaudies Balsą, kuris rudenį minės jau 30 metų sukaktį. Nors sunkūs buvo laikai naujai atvykusiems, bet pajėgėm išlaikyti laikraštį ir dabar galime tuomi didžiuotis. Daug ko išmokome skaitydami jį, daug ką pažinome, buvo lengviau mums darbuotis už savo bendrą ir asmenišką būvio pagerinimą.

Taigi, stiprindami savo organizacijas, nepamirškime ir savo spaudos. Laikraštis taip pat turi sunkumų. Lino tipas, kaip žinome, buvo pirktas 25 metai atgal. Tenka girdėti iš draugų, kad jis vis daugiau reikalauja remonto. Tad nepamirškime tokio svarbaus mūsų visuomeninio reikalo.

L. C. Šimonėliai (Strimaitė) susilaukė sūnelio. Sūnelis sveikase ir gražiai auga, o tėveliai džiaugiasi susilaukę sūnelio.

E. Ambrazevičienė turėjo operaciją ant vidurių Notre Dame ligoninėje.

Numirė U. Vaišvilienė (Ramanauskaitė), sulaukusi 78 metų amžiaus. Paliko liūdesyje 3 dukterys ir 2 sūnūs. Kanadon atvyko prieš pirmą pasaulinį karą iš Lietuvos, Anykščių miestelio.

Mirė A. Ramanauskas (Vaišvilienės brolis), sulaukęs 71 metų amžiaus. Paliko liūdesyje 1 duktė.

Mirė M. Kazakevičienė (Patašiūtė), sulaukusi 73 metų amžiaus. Paliko liūdesyje vyras.

Balandžio 10 dieną vakarinėj Montrealo dalyje pusė po devynių vakare buvo mažas žemės drebėjimas, trukęs 25 sekundes.

Nuostolių nepadrė, tik iš-

gąsdino lėkštes plaunancias šeimininkes.

Balandžio 14 dieną, minint 31 metų liūdną sukaktį, kai smurto keliu Ispanijos fašistai, padedami Hitlerio ir Mussolinio gaujų, nuvertė žmonių rinktą valdžią, demokratiniai nusistatę Montreale gyveną ispanai suruošė 1 valandą pikietą prie Ispanijos konsulato Montreale.

Pikietininkai buvo su plakatais, kuriuose jie pasakojo apie Ispaniją ir prašė, kad turistai sugrįžę papasakotų Kanados žmonėms teisybę apie diktatoriaus Franko valdomą šalį, apie liaudies vargus.

B. K.

Ar Turit \$5,000?

Emergency Measures Organization (Pavojaus Priemonių Organizacija) skelbia, kad, jos apskaičiavimu, slėptuvė, kurioje galima bū-

tų išlikti gyvais atsitikime atominės atakos, negali būti pastatyta už mažiau, kaip \$5,000.

Šiuo klausimu tuojaus busiantis išleista brošiūrė.

Bet ši slėptuvė dar nėra geriausia. Tai pati pigiausia, dėl vienos šeimos. Grupinės slėptuvės kainuotų nuo \$15,000 iki \$17,000. Ir šiose slėptuvėse tilptų tik apie 30 žmonių. Tad paskaiciuokite, kiek kainuotų pastatymas tokių slėptuvių dėl Toronto miesto gyventojų? Arba Montreale?

Reikia dar atminti, kad ir šios slėptuvės neapsaugotų ten, kur bomba sprogtų. Tik toliau nuo sprogdimo centro.

HAVANA. — Kaip praneša Kubos sostinės laikraščiai, prieš kelias dienas nušautas netoli JAV laivyno Guantanamo bazės kubietis sabotažnikas Heriberto Rodriguez Pena turėjo ryšių su Amerikos slaptąja žvalgyba.

LIETUVIS PLUMBERIS

J. Lisauskas

Įrengiam Aliejinį Apšildymą
Atliekam Kitus Plumberio Darbus
Darbas Garantuotas — Prieinama Kaina

149 WESTMINSTER AVE. Tel. LF. 2-5191
Toronto

Dėl Siuntinių į Tarybų Lietuvą

ir kitas Tarybų Sąjungos Respublikas

UKRAINSKA KNYHA

Priimam persiuntimui gatavai sudarytus siuntinius tik iš naujų drabužių, medžiagos, avalynės, medikamentų, maisto ir kitko.

Suteikia Patogiausį ir Greičiausį Patarnavimą Muitas ir kitos persiuntimo išlaidos apmokamos per mūsų firmą ir gavėjui nieko nebereikia primokėti. Ukrainiska Knyha centras ir skyriai randasi:

TORONTO: — 962 Bloor St. W.

WINNIPEG: — 613 Selkirk Ave.

EDMONTONE: — 10803 — 95 St.

VANKUVERYJE: — 2643 E. Hastings St.

Toronto įstaigoje turime gerą pasirinkimą įvairių medžiagų, drabužių, avalynės bei odos dėl siuntinių. Toronto įstaiga atdara kas dieną nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais ir pirmadieniais uždaryta. Rašant mums laiškus, prašome rašyti anglų kalba.

Centrinė raštinė:

Ukrainska Knyha

962 BLOOR ST. W. — TORONTO 4, ONT.

Telefonas: LE. 4-7551

Brazilijos Spaudos Skiltyse

Tose pačiose barikadose ir lietuviai

Brazilijos Komunistų partija atžymėjo 40-sias savo įkūrimo metines. Tą progą Brazilijos komunistų laikraščiai išspausdino daugelio revoliucionierių atsiminimų, publicistinius straipsnius apie praeities kovas, apie Partijos įtakos augimą darbo masėse, pažangiųjų politinių veikėjų, profesinių sąjungų vadovų šiltus sveikinimus ir linkėjimus.

Sukaktuvių dienomis iš spaudos išėjo vieno Brazilijos Kompartijos įkūrėjo publicisto Astrozildo Pereiros knyga "Brazilijos Komunistų partijos susiformavimas".

Savaistraštis "Novos Rumos" BKP 40-čiai pažymėti išleido jubiliejinį priedą. Šiame leidinyje atkreipia dėmesį per du puslapius spausdinama medžiaga antrašte "Pagerbkime atminimą didvyrių, kritusių už laisvę". Čia daug pavardžių žmonių, įvairiomis aplinkybėmis didvyriškai kritusių kovoje. Zeliją Magaljaens, ką tik sukūrusi šeimą, nėsčia žuvo nuo policijos kulkos vieno mitingo už demokratines laisves metu Rio de Žaneire. Niūriame San Paulo kalėjime 1937 m. policija išprovokavo kalinių bėgimą ir jo metu sušaudė šiuos komunistus: Augustą Pintą, Žozę Konstansijo da Kostą, Oskarą, Antonijų Daoną Vidal ir Maurisijų Masiel Mandesą. Santos mieste mitinge prieš JAV monopolijas, už naftos verslovių nacionalizavimą žuvo nuo reakcinių rankos kavos sandėlių darbininkas komunistas Deoklesijus Augustas Santana. Iš pasalų policija nušovė batsiuvį aktyvų komunistinės spaudos platintoją Lafajetą Fonsę, valstiečius komunistus Abdijas Rošią, Migelį Rosį. "Neverkit manęs. Aš patenkintas, kad mirštu Darbo žmonių tarptautinio solidarumo dieną. Pirmyn, draugai, į kovą už taiką ir laisvę" — šiuos žodžius ištarė mirdamas narsusis darbininkas komunistas Euklidesas Pintas, kritęs nuo budelių kulkos 1950 m. Gegužės Pirmosios demonstracijos metu Rio Grande mieste. Kartu su E. Pintu buvo nužudyta ir drąsi kovotoja Anželina Gonsalves, geležinkelininkas komunistas Osvaldas Korėja.

Sąrašas didvyriškai kritusių kovoje prieš reakciją, prieš JAV kolonizatorius, už Brazilijos nacionalinį išsivadavimą — labai ilgas, nors toli gražu nepilnas.

Petys į petį kartu su tau-

riaisiai Brazilijos patriotais kovojo (ir kovoja) ir į tą šalį nukeliavę išeiviai.

Laikraštis "Novos Rumos" iškelia kaip tikro proletarinio internacionalizmo, broliško tautų solidarumo pavyzdį didvyriškai už Brazilijos liaudies reikalus galvą padėjusį mūsų tautietį Alfonso Marmą. Apie jį "Novos Rumos" rašo:

"Marma buvo lietuvis, bet Brazilijoje išgyveno daugelį metų. Gimė jis 1908 m., o jau 1930 m. jį ištrėmė iš Brazilijos kaip redaktorių "Gar-

so", laikraščio, kuris kovojo už savo tautiečių interesus. Marma grįžo 1935 m. į Braziliją, dirbo metalistu, įstojo į Partiją ir jos gretose pasižymėjo savo drausmingumu bei atsidavimu darbininkų klasės reikalui. Marma buvo kartu su Pedru Godojumi ir kitais draugais tame name Tupan vietovėje, kai juos kulkomis užpuolė policija, ir jis ten krito 1949 m. rugsėjo 25 dieną".

Šlovė narsiesiems kovotojams, — rašo laikraštis, — kurie galvas padėjo garbingoje kovoje už darbo žmonių ir liaudies reikalą, už demokratijos ir socializmo reikalą, — už Brazilijos reikalą!

Nuo Kaukazo Iki Katangos

Besiraudamas archyvuose, Hamburgo istorikas profesorius Fricas Fišeris netikėtai surado be galo įdomius dokumentus, demaskuojančius kaizerio Vilhelmo II laikų Vokietiją, kurios įpėdiniais šiandien save laiko Bonos valdovai. Tie dokumentai — tai milžiniškos vokiečių imperijos pamatai.

Pirmojo pasaulinio karo pradžioje, 1914 metų rugsėjo mėnesį, kai vokiečių pėstininkai kėlėsi per Marną ir triumfas Vakaruose atrodė dienų klausimas, Vokietijos koncleris Betmanas Holvegas pavadė savo pavaduotojui Klemensui fon Delbriukui detalai paruošti keleto punktų karinę - politinę programą. Tikėdamasis, kad armijos štabas įvykdys sąvąsias frontines užduotis, ministrų kabinetas numatė:

1. Prijungti prie reicho Liuksenburgą, šiaurės Prancūzijos kalnakasybos baseinus, šiaurės Padekalė ir Mozelio departamentus, jau nekalbant apie Elzasą ir Lotaringiją. Vykdamas kaizerio Vilhelmo II valią, iš Prancūzijos atimtos teritorijose turėjo būti apgyvendinti "kovų metu pasižymėję puskarininkiai ir kareiviai".

2. Specialia sutartimi visa Prancūzija tampa pavaldžiu Vokietijos ekonomikai "Eksporland'u".

3. Aneksuojami dideli Olandijos ir Belgijos plotai su Antverpeno ir Liežo miestais.

Tačiau tai buvo tikrai programa minimum, taip sakant, įsibėgėjimas. Mėnesiu vėliau datuotame dokumente jau dėstoma, kad, pasibaigus karui Europoje, būsianti sukurta vasalinių šalių sistema: Prancūzija, Belgija, Olandija, Danija, Austrija, Lenkija ir Vengrija; nuo Vokietijos taip pat turėtų priklausyti Italija, Švedija, Norvegija ir Turkija. Kiekviena tų valstybių vaidintų vokiečių ekonomikos priestatų vaidmenį: pristatinėtų ža-

liavos bei pusfabrikačius ir supirkėtų pagamintas prekes.

Didieji apetitai naipol nebuvo šituo patenkinti. AEG firmos direktorius Ratenau, plieno magnatas Tisenas, "vokiečių vanku" direktoriai fon Gvineris ir Helferinas įrodinėjo, kad projektuojamoji vidurio Europos bendrija būsianti atkirsta nuo pagrindinių žaliavų šaltinių. Vyriausybė pritarė jų minčiai, ir tais pačiais pirmaisiais karo metais didelis politikų, finansininkų, karo strategų bei apmokamų ekspertų štabas paruošė tris naujus planus. Pirmasis skirtas Rytų kraštams. Karo veiksmams pasibaigus, turį būti visiškai įjungtas ir reičhą Pabaltijys ir didelė Lenkijos dalis. Suomija, Rumunija, Besarabija, Ukraina ir Pietų Rusija iki Dono patenka visiškai ekonominei vokiečių kontrolėn. Jų interesais įkurinama "Užkaukazės respublika", sudaryta iš Gruzijos, Azerbaidžano ir Armėnijos.

Antrojo plano laurus dalijasi tuometinis valstybės sekretorius kolonijų reikalams Zolfas, pagarsėjęs pokario metų politikas Štrėzemanas ir katalikų centro pirmininkas Erbergeris. Šis planas piešia būsimojo "Afrikos kolonijinio reicho" kontūrus. Jam numatoma priskirti prancūzų ekvatorines teritorijas, Dasomėją ir Aukštutinę Voltą, visą portugalų Angolą, šiaurės Mozambikę, britų Nigeriją ir belgų Kongą, įskaitant Katangą. "Katangos kalnakasybos baseino užvaldymas buvo šio plano pradinis motyvas", rašo prof. Fišeris, tyręs Hamburge rastus dokumentus.

Palūkėkite, sąrašas dar nesibaigia! Afrikos projektas susilaukė daug kritikos iš Silezijos ir Reino pramonininkų. Kodėl taip kukliai? Argi galima imtis "globoti" pusę Afrikos, antrąją pusę paliekant likimo valiai?

Kanados Darbininkų Kongresas Krizyje

W. Kashtan

Kanados Darbininkų Kongreso 4-tosios konstitucinės konvencijos rezultatai rodo vieną dalyką labai aiškiai: pagrindai, ant kurių buvo sudarytas susivienijimas tarp Trades and Labour Kongreso ir Kanados Darbo Kongreso, pradeda irti. Dar daugiau. Jeigu dabartinė politika bus tęsiama, tai ji gali visai sugriauti Kongresą, kaip jis dabar yra sudarytas.

1956 metų susivienijimas prasidėjo su didelėmis viltimis. Išrodė, kad galų gale sudaromos sąlygos dėl tikrai vieningo unijinio judėjimo. Bet su kiekviena konvencija nuo 1956 metų viena ar kita unija būna išmesta iš Kongreso, kai tos unijos, kurios norėjo įstoti, nebuvo priimtos.

Ši konvencija tęsė tą procesą ir paastrino jį. Šiuo sykiu Karpenterių unija išėjo iš konvencijos, grumodama pasitraukti iš Kongreso. Ir išrodė, kad ją palaiko visos statybos darbininkų unijos.

Sudaromos visos sąlygos dėl civilinio karo unijiniame judėjime. Tas buvo išryškinta rezoliucijos "organizacijos" klausimu, priimtos konvencijos, kuri legalizuoja užpuolimą ant unijų, kurios dabar nepriklauso Kongresui. Kaip plačiai tinklas užmestas, galima matyti iš to fakto, kad organizacinis komitetas pasiūlė atvesti rezoliuci-

Šitaip užgimė trečiasis planas, papildęs antrąjį. Vokietijos aras išskleis savo sparnus ir viršum britų Uganodos, Kenijos, šiaurės Rodezijos, Somalio, Prancūzų Gvinėjos, Siera Leonės, Aukso Kranto (Ganos), Madagaskaro, o taip pat Azorų ir Zaliojo Kranto salų. Pastarosios įtrauktos į planą, pageidaujant admiralitetui, kuris numatė ten įrengti karines jūrų bases.

Prof. Fišerio atradimas sukėlė didelį triukšmą Vakarų Vokietijoje ir NATO šalyse. Vadinas, kliedėjimai apie "pasaulinį viešpatavimą" prasidėjo žymiai anksčiau, ir Hitleris turėjo savo pimtą! "Po ramia vokiečių sąžine padėta nauja mina" — rašo Hamburgo savaistraštis "Der špygel".

"Gražiai pasakyta, — ironizuoja lenkų savaistraštis "Sviat", iš kurio perspausdiname šį straipsnį. — Tačiau prisiminkime, kiek visokių minų jau sprogo be mažiausios žalos tai ramiai sąžinei".

Istorija karčiai pasijuokė iš nepasotinamų vokiškųjų kapitalistų apetitų.

(Švyturys)

ją, reikalaujančią, kad Kongresas siektų vienybės su Nacionalių Profsąjungų Konfederacija, kaip ir iš KDK prezidento Jodoin pareiškimo ant televizijos Vancouvertėje, kurį jis davė atsakydamas į klausimą, sakydamas "mes gal pulsime, o gal ir ne, ant tymsterių unijos".

Turint tą mintyje, nesunku suprasti, kodėl Jodoin puolė solidarumo sąvoką įžanginėje kalboje.

Faktas yra faktas, kad Kanados Darbininkų Kongresas yra krizyje, ir kad į šį krizį įstūmė dešinysis sparnas su savo politika.

Dabar vištos grįžta namo tūpti su kerštu, bet, nelaimė, nebus to auka Jodoin su savo \$16,000 į metus ir kiti gerai apmokami pareigūnai: aukomis bus eliniai unijistai, kuriems teks užmokėti už pasidalinimą unijiniame judėjime, jeigu jie nepajėgs pakeisti politikos gerojon pusėn.

Išėjimas iš šio krizio yra tik vienas. Tai davimas unijoms autonomijos ir demokratinių teisių nariams.

Porcelianas

Porcelianas buvo žinomas Kinijoje jau labai seniai. Kinų porcelianas turėjo gerą vardą Europoje ir konkuruavo auksą. Pasakojama, kad saksų kurfiurstas Augustas II už 48 porceliano gabalus Prūsijos karaliui atidavė visą dragūnų pulką.

Anuo metu Berlyne gyveno J. Biotlegris, vienas tokių alchemikų, kurie teigė gali pagaminti auksą. Prūsijos karalius įsakė įkalinti Biotgerį, siekdamas sužinoti iš jo aukso gamybos paslaptį. Biotgeris pabėgo į Saksoniją, bet ir ten jį pasodino į kalėjimą. Jis gyveno Zonenšteino tvirtovėje. Iš jo buvo reikalaujama, kad pasakytų, kaip iš netaurių medžiagų galima gaminti dirbtinį auksą. Jis darė bandymus su visomis medžiagomis, kurios tik patekdavo į jo rankas. Kitų medžiagų tarpe į jo rankas pateko taip pat kaolinas. Rado pastarąjį netoli Čekijos sienų metalistas J. Šnoras. Tai buvo gabus žmogus. Jis iš karto suprato, ką galima išgauti iš šių baltų molio pavidalo miltelių. Ėmė pardavinėti jį kaip kvietinių miltų pakaitalą, kuriais anuo metu pudruodavo perukus. Biotgeris darė bandymus su kaolino milteliais ir 1709 m. gavo porcelianą.

Tačiau porceliano atsiradimo Europoje istorija turi (Pabaiga ant 12 pusl.)

L. BAKUTIS

Per Liepsnojančią Žemę

(Tąsa)

Prabėgo keletas dienų, partizanai vėl susirinko Vyžuonų šile. Sugrįžo, sėkmingai atlikusi užduotį, ir sprogdintojų grupė. Su neslepiančiu pasitenkinimu sutiko šios grupės kovotojus partizanai. Malonų buvo ir patiemis sprogdintojams, o ypač džiaugėsi Juozukas, nors niekam savo džiaugsmo stengėsi neparodyti ir laikėsi pernelyg santūriai. Visai kitokiomis akimis į jį pradėjo žiūrėti būrio komisaras Zabulionis bei kiti partizanai.

Būrio vadovybė dar tą pačią dieną už sumaniai atliktą pavojingą kovinę užduotį pristatė Juozuką apdovanoti Raudonosios Žvaigždės ordinu.

— O dabar gal ir į komjaunimą priimsite? — paklausė vaikas.

Netrukus Juozas Starkus buvo priimtas į šlovingojo komjaunimo eiles.

— Palaukite, kaip čia dabar taip paprastai... — nušėbo Junzukas, kai, susirinkus komjaunuoliams, aš paspaudžiau jam ranką ir pasveikinau.

Jis stovėjo suglumęs, lyg nesuprasdamas, kas įvyko.

— Nejaugi taip greitai viskas... Aš jau komjaunuolis? — džiugiai sušuko jis. — O aš maniau, kad mane visi klausinė, kas rašoma knygose, laikraščiuose, teirais apie politiką. Šito labiausiai ir bijojau.

— Tu nuo šiandien komjaunuolis, to niekada nepamiršk, Juozuks. — pasakiau, nors buvau tikras, kad vaikas mūsų neapvils.

—o—

Artėjo 1944 metų Gegužės Pirmoji. Prieš šventes įvykęs apskrities pagrindinio komjaunimo komiteto posėdis pažymėjo, jog apskrities komjaunimo organizacija per dvejus savo veiklos metus yra padariusi nemažą darbą. Paskutiniu metu į patizanus atėjo šaunūs kovotojai — Pranas, Jonas ir Petras Sunklodai, kuriems pasisekė pasprukti iš Vokietijos katargos, Feliksas Sirutis, Vytautas Stakys, Jonas Markevičius, Stasys Šileikis ir kiti. Žuvusiųjų komjaunuolių vieton stėjo dešimtys naujų kovotojų, pasiryžusių atkeršyti už draugų mirtį. Daug gyvumo ir naujų veiklos metodų komjaunimo organizacijai atnešė būrio pirminė komjaunimo organizacija, kurios sekretoriumi buvo jaunas ir energingas partizanas Vladas

Sokavičius.

Tačiau komitetas pažymėjo, kad artimiausioje ateityje mūsų visų laukia dar didesni uždaviniai, nes fašistai, matydami savo neišvengiamą galą, imsis visų priemonių pridaryti kaip galima daugiau žalos. Į hitlerininkų niršulį mes privalome atsakyti taiklia partizaniska ugnimi.

Gegužės Pirmosios garbei komitetas nutarė kuo aktyviausiai prisidėti prie būrio vadovybės organizuojamos stambios operacijos: Utenos - Zarasų plento ruožė suruošti okupantams pasalas.

Zymiai išaugus būriui, pasidarė gana opus maisto klausimas. Komjaunimo komitetas nutarė per pirmines komjaunimo organizacijas pavesti komjaunuoliams organizuoti kaimuose maisto produktų rinkimą partizanams.

Praėjo vos kelios dienos, o mes jau gavome žinių, kad Radeikių kaime pas valstietį Kazimierą Mikulėną yra nemažas kiekis mums surinkto maisto. Pristatyti jį į Vyžuonų mišką, kuriame buvo mūsų stovykla, būrio vadovybė pavedė komisarui Zabulionui ir man.

— Ta pačia proga tu, Jonuk, gerai išvalgyk plentą ir parink vietą pasalomams, — priėjęs prie manęs arčiau, pasakė būrio vadas Dudlauskas.

Netoli Norvaišių šilčio Zabulionis turėjo savo gimnaitį Petrą Pečiūrą, todėl, ilgai negalvodami, nusprendėme prašyti jį, kad paskolintų arklį ir vežimą. Dažnai į šią sodybą užsukdavo mūsų vyrai, visuomet gaudavo nakvynę, maisto ir reikiamų žinių.

— Dėde, kinkyk kumelę, mums reikia duonos parsivežti, — peržengęs Pečiūros pirkios slenkį, tarė Zabulionis.

— Gal iš proto kraustaisi? — persigandęs atšovė gimnaitis.

— Aš rimtai kalbu, duok mums arklį, turime truputį pavažiuoti...

— Dėl dievo meilės, palik tu ramybėje tą mano kumelę. Atpažins kas nors, — tuomet tai jau mano namam galas. Neduosiu, Antanėli, daryk, ką nori, kumelės tikrai neduosiu...

— Vadinas, dėde, kumelės tau labiau gaila, negu mūsų. Štai tau ir dėde... — stebėjosi Antanas. — Tai, sakai, neduos?

— Neduosiu, Antanėli, ne-

duosiu, — nežiūrėdamas į mus, kartojo Pečiūra.

— Neduosi — tai ir nereikia. Mes patys pasiimsime, — atkirto Zabulionis. — Eime, Jonuk, o tu, dėde, gali bėgti į Daugailius policijai pranešti.

Išėjome į kiemą ir pasukome tvarto link.

— Baily, štai koks mano gimnaitis. O mes galvojome jį į partiją priimti... Į policiją jis nebėgs, arklį mes patys pasikinkysime, — kalbėjo Antanas.

Arklį jau prunkstė ienoše, kai Pečiūra su visa šeima, užrakinęs pirkios duris ir pikta pažvelgęs į mus, nudūmė. Norvaišių šilčio link.

Kadangi Zabulionį galėjo kas nors pažinti, ir jo dėdė tikrai būtų susilaukęs nemalonumų, į Radeikius išvykau aš vienas.

— Lauksiu tavęs šį vakarą čia sugrįžtant, tik nepamiršk numatyti pasalomų vietos, — priminė man Zabulionis, ir aš atsisveikinęs patraukiau į kelionę.

Persirengęs valstiečio rūbais, į kišenės įsidėjęs keletą granatų ir pistoletą, riedėjau keliu. Pripratęs vaikščioti daugiausia naktimis, iš karto jaučiausi neįprastai, tačiau pamažu apsipratau ir dardėjau toliau kaip tikras valstietis.

Pravažiavus keletą kilometrų, pasirodė nutįsęs į rytus Utenos - Zarasų plentas. Mikulėno namų be plento nepasieksi, — nori ar nenori, juo reikia važiuoti. Viena po kitos pro mane švilpė fašistų mašinos, sunkvežimiai, pilni hitlerininkų. Taip knietėjo juos pavaišinti granatomis! Deja...

Nužiūrėjęs patogią vietą pasalomams tarp Daržinių ir Taukelių kaimų, pagaliau pasukau iš plento Spitrėnų vieškeliu. Pas Mikulėną norėjau atvažiuoti visai iš priešingos pusės.

Namuose radau patį Mikulėną.

— Jonukas! Laukiame, laukiame, — pamatęs mane, nudžiugo šeimininkas. — Prašau į vidų...

Nors tik prieš kelias dienas mudu su Sargailiu svečiavomės šiuose namuose, tačiau kalbų buvo begalės. Išpasakojęs visas kaimo naujienas, Mikulėnas prisiminė įvykį su fricais ir kiaule. O buvo štai kaip.

1944 metų pavasarį hitlerininkai, pajutę, kad iš Lietuvos valstiečių geruoju nieko gero nagaus, sudarė iš vokiečių ir vietos nacionalistų brigadas, kurios tikrindavo kaimuose tvartus bei klojimus ir prievarta atiminėjo iš žmonių maistą ir gyvulius.

— Pas Šimonėlį vokiečiai! — įbėgusi į pirkia, sušuko Elžbieta Mikulienė.

— Berniokai, padėkite gyvulius paslėpti nuo fricų, — pravėrusi seklyčios duris, kreipėsi į mudu su Sargailiu Mikulėnų marti, Tarybinės Armijos gretose besikaunantį sūnaus Benedikto žmona.

Po paltais paslėpę automatus, išbėgome kartu su Mikulėnais į tvartą ir kibonę į darbą. Išvedus visus gyvulius į netoliese augančius krūmus, apsižiūrėjome, kad garde liko didžiulė nupenėta kiaulė. Ji ir negalvojo eiti iš tvarto. Kiek nesistengėme ją tempti, o ji — nė iš vietos. Pamėginome išprašyti ją jėga, bet ji ėmė baisiai žviogti.

— Ką gi, po velnių, su ją daryti? — nervinosi Mikulėnas.

— Matyt, nusprendė pasiduoti reicho darbams, — juokavo Sargailis.

— Aš jai, rupūzei, duosiu reichą, — pyko senukas.

Ilgai nelaukęs, jis nudūmė į gryčią ir grįžo didžiuliu peiliu nešinas.

— Palaikykite, berniokai, neleisime jai tapti išdavike, — pasakė Mikulėnas, raitydamas rankoves.

Paslėpę paskerstą kiaulę, nuskubėjome įspėti arčiau gyvenančius valstiečius.

Šį įvykį prisiminė, visuomet saldžiai pasijuokdavome.

Kai tamsos šešėliai užgulė laukus, mes su Mikulėnu ėmėme krauti į vežimą komjaunuolių ir vietos aktyvo surinktus maisto produktus. Visi į vežimą netilpo. Palikęs dalį pas šeimininkus, patraukiau atgal.

Kol pasiekiau Pečiūros vienių, buvo jau gera naktis.

— Kaip pasisekė kelionė? — pasitiko mane Zabulionis.

— Puikiausiai, — atsakiau aš.

— O šitas baily vis dar nesirodo namuose. — piktinosi komisaras.

Auštant grįžome į stovyklą. Liošai Dolotovui buvo pavesta gražinti Pečiūrai arklį.

—o—

Keliavęs per visą naktį būrys pagaliau prieš rytą pasiekė plentą. Mažomis grupelėmis jį perėję, nutarėme pirmąją dienos pusę praleisti miškelyje netoli plento, o antrojoje — vykdyti savo uždavinį.

Būrio vadovybė patikslino mano duotas žinias apie numatytą pasalomų vietą, suplanavo, kaip būrys išsistelsias.

Pagal iš anksto sutartą laiką ir vietą auštant iš žvalgybos į būrį sugrįžo neseniai įstojęs į mūsų eiles Jonas Jurelė. Jis atsinešė iš kažkur gautą trofėjinę miną, likusią nuo vokiško minosvaizdžio.

Jurelė buvo nepaprastas ginklų mėgėjas. Jo namuose galėjai rasti įvairiausių ginklų dar iš seniausių laikų.

Jaunystėje, žaisdamas medžiokline šautuvu, jis pradėjo keltis rankos pirštus. Dėl jo tamsios odos ir juodų lyg anglis plaukų partizanai vadino jį "čigonu". Mėgo Juvelę draugai už jo gyvą būdą, leipdavo juokais iš linksmy jo pokštų.

Rodydamas atsineštą miną, Jurelė dėstė savo planą.

— Eik tu, po velnių, kur nors toliau nuo būrio su ta savo mina. Kai sprogs bečiupinėjant, tai iš mūsų šlapia vieta teliks, — pyko Zabulionis.

Tačiau Jurelė, nekrepdamas dėmesio į pastabą, aiškino draugams toliau:

— Štai šią kapsulę įdėsiu į minos smaigalį, o vietoje anksčiau uodegoje buvusių sparnelių pritvirtinsiu šitas vielas. Apskaičiavau, kad mina, metama iš aukščiau, turi nukristi ant snapo, kur yra kapsulė, ir sprogti.

Kalbėjo ir aiškino jis taip įtikinamai, kad vadovybė patikėjo ir leido jam miną panaudoti kaip tik šiai operacijai.

Viskas paruošta. Beliko nepastebimai prisitarti prie plento ir užimti pozicijas.

Netrukus partizanai buvo savo vietose. Sprogdinti buvo labai patogiu: mes įsikūrėme aukštumoje, o plentas tiesėsi žemai. Iš abiejų jo pusių buvo statūs krantai.

Pasislėpęs už glėznais pavasario lapelių apklubusių berželių, apsikarstęs alksnio šakomis, su kulkosvaizdžiu įsitaisė Stasys Dolotovas. Šalia atsigulė jo brolis Lioša, iš kitos pusės — Abukauskas, toliau Zabulionis. Man su kitais partizanais buvo pavestas kairysis sparnas.

Dudlauskas ir Zigmąs užėmė pozicijas sparnuose. Visų priešakyje įsikūrė su savo mina Jurelė.

Mūsų tikslas buvo susprogdinti plente pasirodžiusią pirmąją mašiną, o kai kelias bus užgriozdintas, kitas mašinas pavaišinti švinu.

Laukiame. Iš Zarasų pusės plente pasirodė dulkių debesys.

— Mašina! — tyliai sukėlė kažkuris iš mūsų.

Tačiau mūsų įsivaizduotoji mašina kažkodėl artinosi labai lėtai. Pagaliau iš dulkių išnirio sunkvežimis su civiliais žmonėmis. Teko laukti toliau. O mašinos vis nevažiavo lyg susitarusios. Po geros valandos plentu atskriejo vokiškas limuzinas.

— Pasiruošti! — nuskambėjo vado komanda.

Kai mašina priartėjo prie mūsų, Jurelė pakilo visu ūgiu ir metė miną po limuziną. Partizanai prisiplojo prie žemės, laukdami baisaus sproginimo. Bet, didžiai nusi-vylę, išgirdome tik nutolstančios mašinos ūžesį.

— Štai tau ir mina, tik džiaugtis reikia, — pradėjo

plūstis, piktai žiūrėdamas į Jurelę, Zabulionis.

— Jis, brolyti, liežuviu tai kalnus verčia, o kai reikia parodyti darbais, išeina tik muilo burbulas, — prikaišiojo Abukauskas.

Jurelė susijaudinęs tylėjo.

— Matyt, kapsulė buvo sugedusi, — teisindamas Jurelę, prabilo Dolotovas.

Operacija nepasisėkė. Palaukę, kol visiškai sutems, nutraukė telefono ryšį tarp Utenos ir Zarasų, apylinkėje išplatino nemaža atsišaukimų ir pasukome į Smolinis miškus.

—o—

Partizanų diena baigėsi, atnešdama vėšų pavasario vakarą. Baigė blėsti laužas, palei žemę driekėsi siaura tamsiai mėlynų dūmų srovė, tarp blėstančių pelenų žėravo viena kita ryškesnė žarija.

Partizanai išsiskirstė: vieni nuėjo ilsėtis, kiti — atlikti uždavimus. Miškas pamažu nurimo, tik protarpiais buvo girdėti lėti, tylūs sargybinių žingsniai.

Sileikis, visą laiką vaikštinėjęs apie partizanų palapines, staiga sustojo, atsirėmė į pušies kamieną, giliai patraukė tabako dūmą ir pažvelgė į tankiai žvaigždėmis nusėtą dangų. Prp jaunų Vyžuonų šilo eglaičių šakeles buvo matyti, kaip iš vakarų pusės kilo nedideli tamsūs kamuoliniai debesėliai. Paslinkę vos keletą metrų, jie sklaidėsi, virsdami ilgais pluoštais, primenančiais pilkas siūlų gijas.

Balys nuklydo į praeitį. Rodos, visai neseniai jis, padykęs berniokas, bėgiojo Dūkšto ežero pakrantėmis, kartu su kitais vaikais linksmas ir nerūpestingas nardė putojančiose ežero bangose, rinko pamiškėje prisirpusias žemuoges, ažuolyne rovė baravykus ir raudokius. Nuo to laiko prabėgo apie keturiasdešimt metų. Daug, labai daug teko pergyventi, kaip žmonės sako, pajusti šilto ir šalto, pamatyti juodo ir balto.

Staiga mintis nutrūko. Sileikis krūptelėjo. Netoliese pasigirdo tylus kuždesys. Užspaudęs cigaretę, jis suklušo. Kuždesys tai nutildavo, tai vėl atsklidavo. Tvirtai suspaudęs automata, stengdamasis nekelti nė mažiausio triukšmo, Sileikis žengė į tą pusę. Vėl stėjo ty-la.

Netrukus suskambėjo švelnus, tylus merginos juokas. Sileikis praskleidė krūmų šakas, ir jo veidu nuslydo šypsena.

Už kelių metrų, ant nuolaidaus kalniuko krašto, nuleidusi kojas, sėdėjo žvalgė Liolė, šalia jos — Zabulionis. Jis tvirtai laikė suspaudęs Liolės ranką ir stengėsi apkabinti merginą.

— Antanai, paleisk... —

gynėsi Liolė. — Neišdykauk. — Tai štai kodėl Zabulionis taip pataikauja Liolėi, — pagalvojo Sileikis. — Patekai, balandėli, ant taikiklio. Ką gi, burkuokit sau į sveikatą, — Sileikis paleido prakštas šakas, jausdamasis kaltas, kad atskleidė šių jaunuolių paslaptį.

Atskridusi į Lietuvą, Liolė ėmėsi stropiai vykdyti jai pavestą specialę uždavimą: išžvalgyti nurodytus objektus Daugpilio ruože. Mokėdama vokiečių kalbą, būdama simpatiškos išvaizdos, moteriškai patraukli, apsuksi ir drąsi, ji prasiskverbėdavo į labai pavojingas, bet svarbias Tarybinei Armijai vokiečių karines vietas. Argi galėjo kas nors iš fričų pagalvoti, kad šitai visuomet besišypsanti, nerūpestigai merginai Tarybų valdžia patikėjo labai atsakingas pareigas, kad besijuokiančios, viliojančios Liolės akys fiksuoja viską aplinkui. Paskutiniu metu partizanų būryje Liolė būdavo retai. Ji visas surinktas žinias perduodavo per ryšininkus būrio radistei Tamarai, kuri siųsdavo radiogramas į Didžiąją žemę.

Kiekvieną kartą, kai Liolė pasirodydavo būryje, visi džiaugdavomės, o labiausiai Zabulionis.

Apie Zabulionio ir Liolės jausmus mūsų tarpe mažai kas žinojo. Tačiau sunkiomis partizaninės kovos dienomis gimusi meilė vis labiau bujojo. Tyras jausmas, suartinęs šiuos jaunos žmones, buvo lyg spindulys, nušvietęs tamsią, audringą naktį, pranašaujantis šviesų rytą.

Liolėi jautė simpatiją ir kiti būrio draugai.

— Kaip galima nesigėrėti tokia puikia mergina, — atsidusdamas kartą prisipažino Jonas Surgailis.

Liolė buvo labai patraukli, nors ypatingu grožiu nepasižymėjo. Dailiai nuaugusi, smulkių veido bruožų, juodbruvė, ji buvo daugiau simpatiška, negu graži. Tačiau kiekvienas stengėmės ją sudominti.

Liolė su visais buvo labai draugiška ir į visas mūsų pastangas jai patikti nekrepdė dėmesio. Buvo pradėję sklisti gandai, kad ši mergina palikusi tėviškėje sužadėtinį, kai kas manė, jog Liolės mylimasis žuvo, tačiau tikrų žinių apie tai niekas neturėjo.

Pagaliau Liolė pamilo Zabulionį.

Ilgai žiūrėjo Zabulionis į blankia žvaigždžių šviesa apšviestą Liolės veidą, truputį primerktas jos akis ir galėjo atsižiūrėti. Dar brangesnė ir artimesnė ji tapo jam šį vakarą. O rytoj, su pirmąja žara, išvyks Liolė į Daugpilį, ir kažin kada jiems beteks pabūti drauge...

— Būk atsargi, mieloji, — kalbėjo jaunuolis ir lūpomis prigludo prie garbanėlės uždengto smilkinio.

Liolė prisiglaudė prie Antano tvirtai, tvirtai. Merginos kūno šiluma, mylimosios rankų švelnumas ir širdies plakimas, kurį Antanas jautė taip arti, pušų sakais ir pirmųjų besiskleidžiančių pumpurų kvapu persisunkęs oras vaikina svaigino. Sėdėjo jie kurį laiką tylėdami, kalbėdami be žodžių, vien jausmais. Jaunuoliai gerai žinojo, kokios trumpos jų laimės akimirkos, pažino jie lūkesčio bei ilgesio kartelį.

Tačiau juk laimė neateina pati, ją reikia surasti, išsikvoti, tik tuomet ji būna pilnavertė...

Pūstelėjo vėjas, žvaigždėtu dangumi nuslydo lietuvių pranašaujantis juodas šydas. Miške pasidarė visiškai tamsu. Liolės kūnu perbėgo drebulys.

— Tau šalta... — apkabinęs per liemenį, Zabulionis pakėlė nuo žemės merginą.

Pabiro pirmieji lietaus lašai.

— Zvaigždės verkia, atsišveikindamos su tavimi, Liolė, — nusišypsojo jaunuolis. — Jos tavęs labai labai lauks...

— O tu, Antanai? — Aš — dar labiau!...

—o—

Antrąją kelionės dieną komjaunulės Liolė ir Ksenija Mališovaitė pasiekė Zarasus. Iš Zarasų iki Daugpilio, kur Liolėi reikėjo susirasti konspiracinį butą, buvo apie dvidešimt kilometrų. Kiek vėliau pas Liolę turėjo persikelti ir radistė Tamara, kad, kartu gyvendamos, jodvi galėtų greičiau ir tiksliau perdavinėti reikiamas informacijas ir žinias Vyriausiajam armijos štabui. Ksenija prieš keletą savaičių lankėsi Daugpilyje ir tokį butą Liolėi jau buvo numačiusi.

Prie Zarasų gimnazijos stovėjo kolona fašistų automašinių, prie kurių sukiojosi būrys vokiečių kareivių ir karininkų.

Merginos sustojo. Liolė, išsiėmusi rankinuko veidrodą ir šukas, pradėjo sukuotis, stengdamasi atkreipti į save fašistų dėmesį.

— Mergužėlės, gal pakeičiu? — vokiškai užkalbino arčiau stovėjęs tuktelėjęs hitlerininkas.

Merginos nusišypsojo ir dabinosi toliau. Fricas, atsakydamas į jų šypseną, priėjo visiškai arti.

— Nesuprantate? — paklausė jis.

— Suprantame... — šelmiškai atmesdama plaukus į viršų, vokiškai atsakė Liolė. — Jei jūs vykstate į Daugpilį, tai mums pakeluit...

Išgirdę merginos kalbant vokiškai, prisitartino dar du karininkai.

— Šitokias gražuoles mes mielai nuvešime. — Ir hitlerininkas demonstratyviai atidarė lengvosios mašinos dureles.

— Jūsų čia tiek daug, o mes tik dvi, — tarsi abejojama, sėsti į mašiną ar ne, kalbėjo Liolė.

— Ne kiekis, kokybė svarbu, — pasakė storulis, pikta pažvelgęs į žiopsančius kareivius. — Prašome, panelės, prašome.

Ksenija žengė žingsnį atgal, tačiau matydama, kaip laisvai ir drąsiai elgiasi Liolė, aprimo ir įlipo į vidų.

Kelionė pavyko gerai. Karininkai pasirodė labai plepūs, gyrėsi savo laimėjimais, žėrė merginoms komplimentus ir net žadėjo parvežti jas atgal.

Paskyrusios karininkams pasimatymą, komjaunulės patraukė "ieškoti mielių", kaip jos sakėsi fašistams.

Pabuvusios savaitę Daugpilyje, gavusios daug svarbių žinių apie hitlerinės armijos taškus ir gynimo pozicijas, merginos išsiruosė atgal. Tačiau staiga jos susidūrė su vienu netikėtumu.

Norint iš Daugpilio patekti į Zarasų kelią, būtina reikėjo pereiti tiltą, kuris paskutiniu laiku buvo ypatingai saugomas: baltaraiščiai griežtai tikrindavo kiekvieno praeinančio dokumentus.

Liolė ir Ksenija turėjo lietuvių kalba rašytus dokumentus, ir jie būtų atkreipę latvių policininkų dėmesį. Komjaunulės svarstė, ką daryti.

Į pagalbą atskubėjo Liolės konspiracinio buto šeimininkas: jis suvedė partizanes su patikimomis latvių darbininkėmis, o šios paskolino merginoms savo pasus.

Liolė ir Ksenija, apsirengusios darbininkių rūbais, lydimos vienos darbininkės, išsiruosė kelionėn.

— Dokumentus! — sušuko policininkas, vos tik merginos atsidūrė ant tilto.

Pirmoji pasą padavė latvė. Sargybinis pažiūrėjo, pavartė ir grąžino atgal. Pakižo savąjį ir Liolė. Neramiai sujudėjo Ksenija. O jeigu pastebės, kad dokumentai ne jų?

Policininkas žvilgtelėjo ir, atidavęs Liolėi pasą, motelėjo ranka, parodydamas, kad gali eiti. Ksenijos dokumentai liko netikrinti.

— Gerai, kad jis manęs nepatikrino, — džiaugėsi Ksenija, kai tiltas liko užpakalyje. — Iš mano drėbančių rankų būtų supratęs, kad čia kažkas netaip. Tiesiog išsigandau, ir viskas...

Padėkojusios latvei už pagalbą, persirengusios savo rūbais, merginos patraukė į Zarasus. Tačiau šį kartą kelionė nebebuvo tokia sėkminga.

Išėjusios iš miesto, partizanės baltaraiščių buvo sučiuptos ir pristatytos kasti gynybinių tranšėjų.

Slinko dienos viena po kitos, o stropiai saugomos sargybinių merginos kartu su tūkstančiais latvių kasė apkasus Daugpilio prieigose. Sutartą dieną pasimatymų vietoje jų turėjo laukti partizanai, o ištrūkti iš policininkų rankų jos niekaip negalėjo.

Pagaliau kartą, mūsų lėktuvų antskrydžio metu, Liolė ir Ksenija pabėgo ir vieną vakarą, būrio partizanams labai nerimaujant, pasirodė būryje.

Džiaugėmės visi, o labiausiai, žinoma, Zabulionis.

Liolės atneštos žinios dar tą pačią naktį pasiekė Didžiąją žemę.

—o—

Buvo birželio naktis. Mėnulio pilnatis ilgėsingai žvelgė į vasaros žiedais apspūnusią žemę, nedrąsiai mirksėjo vienintelė visame dangaus skliaute blanki žvaigždutė. Nuo Sirutiškio dvaro sklido jazminų kvapas.

Stovėjau, atsirėmęs pečiu į beržą, mūsų mėgiamojoje susitikimų vietoje. Čia turėjo ateiti komjaunuliai Juozas Starkus ir Jonas Surgailis, kurie buvo išvykę į Užpalių valsčių praveisti kamuose pirmųjų komjaunimo organizacijų susirinkimus.

Rodos, taip neseniai sugrįžau į tėviškę, tačiau iš tiesų jau dveji metai praėjo nuo tos dienos, kai vėl pajutau gimtąją žemę po savo kojomis. Dveji metai, lyginant su žmogaus amžiumi, nėra jau toks ilgas laiko tarpas, bet prabėgę dveji jaunystės metai — didelis dalykas.

Ar gaila tų dvejų metų, praėjusių braidant klampiomis pelkėmis, vaikščiojant slaptais miško takeliais, aplenkiant vietas, kuriose taip norėtusi pabuvoti?

Ne, negaila, nes visos mano dienos pašvęstos kovai už Tėvynės išlaisvinimą, visos nemigo naktys užlietos kersoto priešui ugnimi.

Tik, rodos, dar per mažai padaryta. Komjaunulėškas pašaukimas nerimsta, ragina dar ryžtingiau imtis darbo.

Rytuose garsiai sugaudė patrankos, danguje nutįso prožektorių šviesos, tilumoje padangę nudažė raudona gaisrų pašvaistė.

Pagaliau į sutartą vietą atvyko mano lauktieji komjaunuliai. Trumpai aptarę, ką jie nuveikė pasukome prie Girbio ežero, kur turėjome susitikti su Zigmū ir Dudlausku.

Po valandos čia susirinko beveik visos būrys. Dieną nusprendėme praleisti senojoje savo stovykloje netoli Girbio ežero.

(Bus daugiau)

Pranešimai

Toronto

Gegužės Pirmosios 76-ta Sukaktis

Kaip darbo žmonių solidarumo diena bus atžymėta dviejuose torontiečių susibūrimuose.

Gegužės 1 d. 8 val. vakare, Lansdowne Teatre, Lansdowne prie Bloor įvyks masinis mitingas su koncertine programa. Kalbėtojas Geo. Harris, United Electrical Workers unijos sekretorius. Koncertinė programa susidės iš įvairių šalių dainų ir šokių. Laisva įžanga.

Balandžio 27 d. 8 val. vak., 300 Bathurst St., ruošiamas pasilinksminimo vakaras-šokiai atžymėjimui Gegužės Pirmosios. Šokiams grieš Mike Lucas orkestras. Įžanga \$1.00.

Kviečiame visus darbo šmones skaitlingai dalyvauti.

Gegužės Pirmosios Komitetas

Susirinkimas

Sūnų ir Dukterų Draugijos pirmos kuopos iliniais narių susirinkimas įvyks sekmadienį, gegužės 6 dieną, 2 valandą po pietų, savoį svetainėje, 160 Claremont St.

Dalyvaukite kuo skaitlingiausiai, ypatingai tie, kurių mokesčiai atsilikę.

T. Rimdžius

1 Kuopos sekretorius

Winnipeg, Man.

KLLD Susirinkimas

Šiuomi pranešame, kad Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Winnipeg kuopos narių susirinkimas įvyks sekmadienį, balandžio 29 dieną, 2 valandą po pietų, 240 Manitoba Ave.

Nariai prašomi dalyvauti kuo skaitlingiausiai.

Valdyba

Torontiečių Kronika

Mirė P. Meldazius

Mirė Petras Meldazius, sulaukęs 63 metų amžiaus, Sūnų ir Dukterų Draugijos narys nuo 1937 metų. Paliko nuliūdime šeima ir daug draugų.

Buvo draugiškas, pažangaus nusistatymo žmogus.

Tebūnie tau, Petrai, lengva Kanados žemė, kurioje gyvendamas pergyvenai nemažai vargo, o šeimai reiškiu giliausią užuojautą.

T. Rimdžius

Paskutinis Rusų Koncertas šį Sezoną

TORONTO. — Kanados Rusų Federacija turės paskutinį koncertą šį sezoną. Jis atsis bus sekmadienį, gegužės 6, 2 valandą po pietų, 300 Bathurst St.

Kanados rusų koncertai visuomet būna įdomūs ir kiekvienai metais buvo gerinami. Šiais metais buvo pasi-

ruošta dar geriau. Dalyvaus visos rusų kultūrinės jėgos. Visi kviečiami dalyvauti.

J. Shibaylo

Susizeidė

HAMILTON. — Balandžio 13 dieną darbe Vic. Ivanauskas turėjo nelaimę — sulaužė dešinę koją.

Dabar jis yra Hamiltono Generalinėj ligoninėj. Koja sugipsuota iki kelio. Kurį laiką teks pabūti ligoninėje.

Kam leidžia sąlygos, apilankykite sergantį draugą. O aš linkiu ligoniui greitai pasveikti.

F. V.

Kas Kaip Remia Liaudies Balsą

H. Dabravolskienė, Toronto, grįžus iš Floridos, pridavė naują prenumeratą ir paaukojo \$2.00.

S. Griggs, Port Arthur, Ont., atnaujino prenumeratą į Lietuvą ir paaukojo 50 c. R. Naura Islington, Mass., prisiuntė atnaujintų prenumeratų.

M. Vidrukas, Winnipeg, prisiuntė atnaujintų prenumeratų ir nuo J. Matuko 50 c. aukų.

B. Kvietinskas, Montreal, prisiuntė atnaujintų prenumeratų ir nuo X \$1.00 aukų.

M. Deedas, Red Lake, Ont., atnaujino prenumeratą į Lietuvą ir paaukojo 50 c.

B. R. Černauskai, Rochester, N. Y., lankėsi Torontoe kur KLLD vietinės kuopos šauktame susirinkime B. Černauskas padarė gražų pranešimą apie jo lankymąsi Lietuvoje ir paaukojo savaitraščio paramai \$10.00.

M. Gudas, Montreal, a naujino prenumeratą į Lietuvą.

J. Dereškevičius, Timmins, Ont., prisiuntė atnaujintų

Aklų ir Akinų Specialistas

J. E. Merritt & Son

Optometristai - Optikai
Valandos: 9-12 ir 1-6
Treč. po pietų uždaryta
Antradienį, Ketv. ir Penkt.
vakarais
pagal susitarimą.
Tel. LE. 5-6400
1149 Dundas St. W.
Toronto, Ont.

FRANK VASS, B.A.

Advokatas - Notaras
Suite 403 455 Spadina
Ofiso tel. WA. 2-6111
Res. — CL. 1-0651
Toronto

Visokių Pieno Produktų Krautuvė

Modern Dairy

847 COLLEGE ST. — TORONTO
Telef.: LE. 6-1429

Taipgi didelis pasirinkimas visokių sausainių,
maisto produktų.

Savininkai: A. A. Kukta

Advokatas - Notaras

WILLIAM PALAMAR

Suite 133
17 QUEEN ST. E. TORONTO
Office EM. 2-1941 - Telefonas - Res. EM. 6-1743

PARDUODAME

ŠVIEŽIĄ MEDŲ

T. R. MacNaughton, Meadowvale, Ont.
(Westoniečio K. Doveikos žentas)
Torontiečių patogumui, mūsų bičių medaus
galima gauti Lietuvių salėje, 160 Claremont St.

prenumeratų ir nuo J. Slave-
no \$1.00 aukų.

P. Kisieliene, Montreal, prisiuntė atnaujintų prenumeratų ir nuo J. Vilkelienės 50 c. aukų.

S. F. Repšiai, Rodney, Ont., atnaujino prenumeratą į Lietuvą.

A. Dočkienė, Cicero, Ill., prisiuntė LB paramai \$5.00 aukų.

F. Gavėnas, Springford, Ont., prisiuntė atnaujintų prenumeratų ir nuo V. Mediko \$1.50 aukų.

P. Mockaitis, Toronto, pridavė dvi prenumeratas užrašytas J. Bliumo į Lietuvą su \$1.00 aukų.

Patys atsinaujindami prenumeratas paaukojo:

Geo. Kvetkauskas, Wilkes Barre, Pa., \$5.50;

S. Wikis, Hamilton, Ont., \$1.00;

M. Kacinkevičius, Great Neck, N. Y., 50 c.;

Geo. Daukas, Rochester, N. Y., \$1.50;

Visiems už pasidarbavimą ir aukas širdingai ačiū.

Administracija

Gerai Nors Tiek

New Orleans arkivyskupas J. F. Rummel ekskomunikavo tris negrų segregacijos lyderius už atsisakymą priimti negrų vaikus į katalikų mokyklas. Tai didelė naujiena. Tai didelis žingsnis pirmyn katalikų dvasiškijoje.

Bet ekskomunikuotieji nemano nusileisti. Mrs. Gaillot, atkakli segregacijos šalininkė lyderka, pareiškė, kad ji kreipsis į popiežių. Ji mano, kad ir biblijoje pasakyta už segregaciją.

Ekskomunikuotieji sako, kad arkivyskupas ir jam pritariantieji parduoda Ameriką "komunizmui".

Ji su grupe moterų buvo susirinkusios prie arkivyskupo rezidencijos ir meldė, kad "dievas" atleistų jam šį nusikaltimą. Pikietai pikietavo jo rezidenciją.

New York Times reporteris štai kaip aprašo incidentą pas arkivyskupą:

Spaudos konferencijoje šį popietį ji, Mrs. Gaillot pasakojo sekančiai:

"Aš ėjau pas jo ekscelenciją ir buvau atitraukta vienos leidės, o paskui kitos. Tris sykius aš sakiau garsiai: 'Atitrauk savo rankas nuo manęs'.

"Jo ekscelencija sustojo meldėsis ir pasižiūrėjo į mane. Aš puoliau ant kelių ir sakiau: 'Atleisk man, jūsų ekscelencija, už sutrukdydama maldos. Palaimink mane, jūsų ekscelencija'.

"Sutik, jūsų ekscelencija, savo širdyje, kad nieko bendra neturėjai su ekskomunikacija manęs. Sutik prieš

dievą ir save, kad jūs nenorėtumėte integracijos. Prašau jūsų pasigailėjimo. Žiūrėk į jį ir sutik, kad jūs žinote, jog dievo įstatymas yra atskirtis"

Toliau ji šaukusi: "Neklausyk šetono, klausyk dievo. Žiūrėk į mane. Aš klūpau prieš jus. Klausyk dievo, jūsų ekscelencija"

Spaudos konferencijoje ji sakė, kad ji meldėsi už arkivyskupo sielą. Ji neprašiusi jo pasigailėjimo.

PORCELIANAS

(Atkelta nuo 9 pusl.)
ir kitų, patikimesnių versijų. Pasakojama, jog anuo metu Saksonijoje gyveno gamtos tyrinėtojas grafas E. fon Čirhauzenas, kuris taip pat siekė atrasti porceliano gamybos paslaptį. 1701 m. jis buvo Paryžiuje ir sakoma, kad jis ten minėjęs, jog jau yra įžengęs į porceliano atradimo kelią. Ir kada Biotgeris jau buvo manęs, jog jis atrado aukso gamybos būdą, Čirhauzenui buvo pavesta stebėti Biogerio bandymus. Kai ką žinojo Čirhauzenas, kai ką Biotgeris, Čirhauzenas mirė 1808 m., ir dabar nežinia, ar porcelianą pasigamino Čirhauzenas, ar alchemikas - šarlatanai Biotgeris, kuris buvo išleistas iš kalėjimo ir paskirtas porceliano gamyklos direktoriumi.

Europa turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

Europos turi savąjį porcelianą jau 250 metų. Per tą laiką porcelianas nuėjo ilgą techninio vystymosi kelią. Jis yra paplitęs ne tik buityje, bet ir pramonėje. Jį pradėjo vartoti ir elektrotechnika, nors pastaruoju metu atrasta ir kitokių izoliacinių medžiagų.

WASHINGTON. — Atstovų Butas vienbalsiai sutiko, kad ginkluotosioms pajėgoms atėmiantis metais būtų asignuota \$47,839,491,000. Tai rekordinė suma. Taikos metu niekad tiek pinigų nebuvo skiriama karo reikalams.